

Služba ženy ve světle Bible

Reinhold Ulonka

Reinhold Ulonska, předseda Svazu svobodných letničních sborů v Německu, je známým evangelistou a biblickým učitelem. Po „Duchovních darech“ a „Úřadech v církvi“, které u nás nedávno vyšly, je *Služba ženy ve světle Bible* v pořadí třetí studii s brizantním tématem. Otázka služby ženy vyvolává v církvi – pod vlivem boje za emancipaci – nesmiřitelné konflikty, jež arci jsou výrazem nepochopení dokonalého Božího plánu stvoření a spásy člověka – muže a ženy.

Horké téma autor osvětluje na základě Starého i Nového zákona, a jeho celostní integrativní pohled spojuje základní aspekty Božího řádu stvoření a vykoupení pro službu ženy.

Biblická odpověď na jednu z kontroverzních otázek, jež dnes v církvi vede k mnoha nedorozuměním.

Obsah

Úvod 5

I. díl Řád stvoření

Muž a žena – vzájemnost a různost jako dar Boží 11

II. díl Řád vykoupení

Služba ženy podle Nového zákona 31

A. Rozmanité možnosti služby jako výzva ženě 31

B. Hranice služby ženy podle novozákonního řádu 43

C. Zvláštní služba muže v církvi 52

D. Nová skutečnost vykoupení vytváří nové jedno tělo . . . 57

E. Novozákonní skutečnost spásy a dnešní emancipace . . 59

F. Zvláštní a mimořádná služba ženy v církvi 66

Úvod

Správnou odpověď na dnes tak kontroverzní otázku služby ženy v Ježíšově církvi můžeme získat pouze za předpokladu, že uznáme za závazný Nový zákon, a nadto směrnice celého Písma svatého, i Starého zákona, a pak se pokusíme si vzájemně porozumět.

Přirozeně, Bibli také můžeme vždy jinak chápat. Chápat poněkud jinak biblicky, to je především dobré právo každého člověka, neboť jako evangelikální letniční křesťané nemáme přece žádný neomylný učitelský úřad. Ani já sám nejsem ve svém poznání neomylný, jakkoli o jednoznačné a fundamentální slovo biblických výpovědí a jejich aplikaci pro sbory usiluji. To platí především tehdy, je-li při vícero možných interpretacích Slova očekávána jednoznačná odpověď. V Bibli ovšem najdeme s dostatek jednoznačných míst, která nám také jasně ukazují jedním směrem. Zejména z těchto bych chtěl vycházet.

Především tedy služba ženy nepředstavuje z hlediska Bible vůbec žádný problém. Služba žen je v Bibli perfektně doložena a nejrůznějšími způsoby v církvi pro církev a svět vyžadována i vítána.

Byly služby vykonávány ženami, které se týkaly samotné svatyně, pomyslíme-li například na prorokyni Annu tehdy čtyřiasedmdesátiletou vdovu, o níž se v Lukášovi 2,37–38 praví: „...kteráž nevycházela z chrámu, postavením a modlitbami sloužeci Bohu dnem i nocí. A ta v tu hodinu přišedši, chválila Pána, a mluvila o něm“ – totiž o novorozeném dítěti Ježíšovi, očekávaném Mesiáši „všechněm, kteříž čekali vykoupení v Jeruzalémě.“

Problémem, o němž v tomto pojednání vlastně jde, není otázka možnosti služby pro ženu, nýbrž otázka *služby vedení* v církvi Ježíše. Tím je ovšem toto téma specifikováno, a brzy zjistíme, že mezi službou všeobecnou a jistým sektorem služby klade přece jen i Nový zákon různé akcenty. O zpracování a vyjasnění těchto akcentů bych se chtěl pokusit.

Přitom bych ovšem nechtěl prostě obhajovat tradiční pojetí jako takové. Kolikrát jsme prožili, že určitá tradiční pojetí nebyla než ulpíváním na lidských naukách a někdy i na velmi diskriminačních postojích. Můžeme také říci: biblickou pravdu a nauku poskvřily lidský egoismus a falešné názory. Od toho bych se chtěl distancovat, a v žádném případě bych nechtěl upadnout do stejné chyby.

V tomto pojednání mi tedy jde nejprve o to dojít ke správnému biblickému pohledu na muže a ženu jako takové, tedy jak je Bůh stvořil, a z tohoto pohledu si položit otázku úlohy a služby mužského a ženského pohlaví v církvi. Kdybychom si již nyní, ještě než se jaksí k danému oddílu dostaneme, chtěli ze Starého a Nového zákona, celého Písma tedy, utvořit určitý závěr, pak bych dospěl ke konstatování:

Ze Slova Božího lze dospět k základnímu přesvědčení: *Muž a žena jsou rovnocenní, a zároveň rozdílní.*

Toto nám tedy podle mého názoru praví Bible nejdříve. Přitom se muž a žena ve své různosti doplňují a jsou jaksí komplementárně jeden pro druhého uzpůsobení a na sebe odkázání.

Tato komplementárnost nám zároveň ukazuje, že oba dva společně, z různých stran, jsou účastni na stejném úkolu. Je to tedy týž úkol, který mají konat – i když každý svým způsobem – podle svých dispozic a pohlaví.

Tak například dostávají společný úkol: „Plodtež se a rozmnožujte se.“ (Genesis 1,28) Ale zároveň vidíme, že při tomto „plození a množení“, jak to doslova v hebrejštině stojí, jsou role rozděleny různě. Žena má roli mateřství a muž roli otcovství. Ano, oba mají společný úkol. Společný úkol však neznamena, že se na tomto úkolu podílejí stejným způsobem. Na jedné straně vidíme plození a starost o potomstvo, na druhé straně vidíme láskyplné zahrnutí nového člověka skrze mateřské lůno do společenství mateřského vztahu.

Konstatujeme tedy – muž a žena mají rozdílné úkoly, pokud jde o plození a rození, jakož i starost o nový život a jeho doprovázení, tedy principiálně v téže věci, která však nemůže být od sebe rozloučena ani jinak rozdělena, poněvadž už jen pohlaví určuje, že muž je prostě muž, to znamená plodící, a žena je žena, to znamená rodící.

Biblické svědectví o této komplementaritě, představené nám jako *různost v jednotě*, se v Bibli jako fundamentální pravda obzvláště zdůrazňuje v prvních třech kapitolách Genesis.

Jestliže půjdeme o krok dále do Nového zákona, a přitom zjistíme, že křesťanské vykoupení stvoření, jak se podává ve Starém zákoně, ani jinak nedává smysl, pak je to další důležitý krok v našem poznání. Ano, Bible nám v Novém zákoně v pohledu na pád člověka, k němuž přece došlo až po základním stvrzení stvořitelky dané komplementarity člověka, ukazuje, že vykoupení mělo obnovit právě to, co bylo stvořitelky dáno před pádem.

Toto je cesta Bible – ve vykoupení ne vsadit místo toho něco nového, nýbrž obnovit to Boží. Můžeme to vyjádřit také takto: „Křesťanské vykoupení nedává stvoření nový smysl; obnovuje je, takže se ženy mohou naučit Božímu zařazení a muži Božímu vedení.“

To je ten velký cíl, a můžeme již nyní říci: Boží plán s mužem a ženou je dobrý. Tento Boží plán je naplňující a zároveň obšťastňující, vyplatí se podle něj žít.

I. díl

ŘÁD STVOŘENÍ

Muž a žena – vzájemnost a různost jako dar Boží

Nyní patří k úkolu křesťanské nauky, a tím i k poučení církve uznat a přijmout vzájemnost a rozdílnost muže a ženy, o níž jsme již mluvili, jako *dar Boží*.

Na základě našeho porozumění biblickému učení přitom seznáváme:

1. Adam i Eva byli stvořeni podle obrazu Božího. Jako osoby byli před Bohem *rovnocenní*, a přece v mužskosti a ženskosti *různí*. Oba jako člověk měli zároveň každý své odlišnosti.
2. Můžeme tak říci, že rozdíly mezi mužskými a ženskými úkoly Bůh začlenil do *řádu stvoření*, a měly by se vlastně v srdci každého věřícího člověka setkat s pozitivní odezvou. To však znamená: Poněvadž Bůh Stvořitel chtěl muže a ženu takové mít, mělo by to být jako takové i kvitováno. Jiná hodnocení představují v podstatě vzpou-ru proti Božímu principu, a tím se stávají součástí lidské rebelie.

Při této příležitosti si také můžeme připomenout, že po stvoření člověka jako muže *a* ženy je ve zprávě o stvoření v pohledu na tento Bohem daný řád v Bibli poprvé použito predikátu „velmi dobré“ (Genesis 1,31), aby byla vyjádřena dokonalost určité věci.

V souvislosti s tím, co bylo na základě Bible řečeno, musíme tedy znovu konstatovat:

a) Řád stvoření podává důkazy o rozdílnostech ve vztahu ke společnému úkolu.

b) Řád vykoupení tyto rozdíly neruší.

3. Co bližšího nám však k tomuto rozdílu říká řád stvoření? V čem tento rozdíl spočívá?

a) Nejdříve nám k tomu Bible říká, že ženu Bůh učinil Adamovi jako „pomoc“, jako „jemu podobnou“ (Genesis 2,18–19).

Slovu pomoc se ovšem velmi často rozumělo nesprávně, asi ve smyslu druhořadosti nebo podřízenosti, ano někdy dokonce i ve smyslu otrokyně. Tendence k zotročování ženy nacházíme již v pozdním židovství před Kristem a později opět v různých úsecích historie církve u nesprávně vedených křesťanů nebo takzvaných křesťanů, kteří se rovněž domnívali, že na základě Bible mohou zastávat názor na nižší hodnotu ženy.

Slova „pomoc“ – hebrejsky „EZER“ (čtenáři Bible je znají ze slova „Eben–Ezer“ = „kámen pomoci“: „Až potud pomáhal nám HOSPODIN“ [1. Samuelo-

va 7,12]) – není ovšem ve Starém zákoně nikdy použito k vyjádření méně hodnotného či druhořadého. Toto slovo označuje spíše určité *přirazení* k nějaké věci.

Je nápadné, že ve Starém zákoně najdeme slovo „EZER“ asi dvacetkrát. Sedmnáctkrát se vztahuje k Bohu, resp. je vyslovuje Bůh. On je naše pomoc (EZER), a Bůh věru není něco druhořadého! A už vůbec není naším otrokem. On je všemohoucí PÁN v absolutní autoritě, Stvořitel a udržovatel kosmu a lidského pokolení, který dává život i ničí život. A přesto je On naše „pomoc“, s níž smíme ve víře najisto počítat, a kterého jako našeho pomocníka neustále potřebujeme! Neboť „Pomoc má jest od HOSPODINA, kterýž učinil nebe i zemi.“ (Žalm 121,1)

Kdo by se odvážil použít toto důležité a podivuhodné slovo – užívané v těsném spojení s Otcem na nebi – v pohledu na postavení ženy jako „pomoci“ (EZER) muži ve smyslu negativním? Anebo chtít v něm vidět něco jiného, než co skutečně ve svém pozitivním smyslu říká? Tento výraz tedy nese svědčí o menší hodnotě ani druhořadosti ženy!

b) Nyní však k tomu přistupuje ještě něco, co onomu „EZER“ dává zvláštní váhu. Žena je „EZER“ jako „KNEGDOL“, jako protějšek, doplněk či zdokonalení člověka, resp. muže, čímž se naznačuje hodnota a nesmírný význam „ženského člověka“ v jeho rozdílnosti!

Tím však zároveň vidíme, že „Adam“-člověk, člověk-muž, není člověk úplný. Není úplný bez ženy po svém boku. Mužská strana bez ženské strany nemůže

Boží úkol splnit. Společný úkol vyžaduje vzájemné odpovídání mužského a ženského. Obě pohlaví patří k sobě a tvoří celého člověka.

c) I když je tomu tak a věc nesprávně pochopena vyhlíží už téměř jako rovnoprávnost, zodpovědnost rozdělil Bůh nerovnoměrně. Že již při stvoření přenesl na Adama *zvláštní zodpovědnost*, to mj. potvrzuje skutečnost, že Bůh po pádu člověka nezavolal jako první snad Evu, která se přece nechala hadem svést a která byla vlastním původcem pádu člověka, nýbrž zavolal člověka „Adama“ a řekl mu: „Kde jsi?“ (Genesis 3,9) Tím měl zodpovědnost Adam, nikoli Eva. Nesl zodpovědnost i za život Evy, a proto Bůh volal k zodpovědnosti jeho, nikoli Evu.

To je ten důvod, proč se vykoupení nesmí využít emancipačně proti řádu stvoření. O to se již tehdy pokoušel Adam svým svalováním viny na Evu: „I řekl Adam: Žena, kterouž jsi mi dal, aby byla se mnou, *ona* mi dala z stromu toho, a jedl jsem.“ (Genesis 3,12) Své zvláštní zodpovědnosti se tím však zbavit nemohl.

I po dokonalém vykoupení skrze Krista na golgotském kříži zůstává řád stvoření zcela platný. Vykoupení osvobozuje z *duchovních následků pádu*, avšak různost pohlaví i jeho rozdílné úlohy, k čemuž patří i zvláštní zodpovědnost muže, *k pádu člověka nepatří*. Byly tu před pádem a zůstávají i po něm.

Na tuto skutečnost ukazují slova Nového zákona:

1. Timoteovi 2,13–14: „Adam zajisté prvé jest stvořen, potom Eva. A Adam nebyl sveden, ale žena svedena jsuci, příčinou přestoupení byla.“

1. Korintským 11,8–9: „Nebo není muž z ženy, ale žena z muže. Není zajisté muž stvořen pro ženu, ale žena pro muže.“

Tato místa Nového zákona potvrzují, že zvláštní postavení muže i ve smyslu zvláštní zodpovědnosti je jednoznačně dáno Božím stvořením, a s pádem člověka nemá nic společného. V obou místech Božího slova jde o Boží řád stvoření, který se v pohledu na lidské společenství řádem vykoupení před Bohem a v církvi neruší, neboť jde o vztah ženy a muže v církvi Ježíše. Co ustanovil Bůh, nemohou apoštolové vidět jinak, a zůstává tak platným řádem pro církve.

4. Tím se dostáváme k biblické pravdě, která, žel, vyvolává kontroverze, že s touto zvláštní zodpovědností je muž *hlava* ženy. I tato biblická výpověď v Novém zákoně je dána Božím řádem stvoření, tedy Starým zákonem, kde se setkáváme s postavením Adama jakožto hlavy ve vztahu mezi manžely a v rodině jako se *zřízením Božím před pádem člověka*, a nikoli teprve až jako v důsledku pádu.

Proto na tomto rozdělení úkolů mezi mužem a ženou nic nezměnili ani apoštolové, jako „duchovně-božský“ princip zůstává v plné závaznosti v Novém zákoně zachováno. Jako je Kristus *hlava* církve, tak je muž *hlavou* mezi manžely, praví list Efezským 5,21–33.

Vysvětlovat tento řád mezi mužem a ženou jako dobově podmíněný, to by znamenalo nejen zrušit Boží řád stvoření, nýbrž podle Efezským 5,21–33 považovat za časově podmíněného i *Krista* jako *hlavu* církve!

Něco takového si žádný apoštol v jednotě s Duchem svatým nemohl dovolit, nesmíme si to dovolit ani my, jakkoli bychom my moderní lidé, pokažení světským hnutím za emancipaci, a především liberální, historicko-kritickou a nyní ještě feministickou teologií, všechny tyto věty z Nového zákona rádi vyškrtli nebo interpretovali jinak.

Prohlásit něco za *dobově podmíněné*, jak se s tím žel setkáváme v poslední době i u některých evangelikálních knih a spisů, konec konců znamená, že dnes máme jinou dobu, jinak sami sebe reflektujeme a jinak rozumíme věcem, které se nám již nezdají časné. A proto co se nám již nezdá smysluplné, co je právě podmíněno dobou, smíme změnit.

To by však mělo jeden velmi zlý důsledek, totiž zrušení biblického slova, a tím i počátek dalších změn v Písmu svatém a v jeho výpovědích. Proto trvám na tom, že v Bibli máme *věčné Slovo* Boží. V tomto věčném Slovu Božím však shledáváme, že se o věcech prostě vypovídá takto, a ne jinak. Proto je na věřícím člověku, aby zachoval poslušnost vůči Písmu svatému jako Slovu Božímu.

Tím spíše je zde na místě upozornit na ústřední principy Božího řádu, jak nám to podává 1. Korintským 11,3. Zde je řád stvoření zařazen do řádu spásy Nové smlouvy jako řád pro život a shromažďování obcí Božích:

„Chciť pak, abyste věděli, že všelikého muže hlava jest Kristus, a hlava ženy muž, hlava pak Kristova Bůh.“

Opět pravím: Kdybychom ustoupili tezi o dobové podmíněnosti, mělo by to za následek zrušení biblických řádů. V daném případě ve vztahu k výše citovanému místu by to znamenalo: Kdo říká, že muž není hlava ženy, musí také říci, že Kristus již není hlavou muže, a Bůh již není hlavou Krista. Co pak z Božího evangelia, z vladařství Krista a Ježíšovy církve a její cesty pro tuto zem ještě zbývá?

5. Ovšem nejpozději na tomto místě musíme velmi důrazně říci: Pád člověka vedl k deformaci ve vztazích mezi mužem a ženou, deformaci, která mimo jiné měla za následek degradaci a utlačení ženy. S tím souvisí slogan o „věčném boji pohlaví“ a duchovní diskriminace ženy v židovství, křesťanství a islámu.

Jako ti, kteří chceme následovat Krista v biblické věrnosti, k tomu můžeme jen říci: Chceme to dělat jinak a lépe, avšak na biblickém základě, a ten nám říká, že prvotní hřích nezměnil řád stvoření, ale pouze průvodní okolnosti. Co jsou však *průvodní okolnosti*?

Průvodní okolnosti a následky pádu poznáme nejlépe, když pohlédneme na původní stvořitelský příkaz člověku a smysl lidského života podmanit si zemi a plodit se (Genesis 1,28). Tento úkol a toto životní poslání bylo dáno člověku jako muži a ženě ještě před pádem.

Po pádu člověka se však změnily průvodní okolnosti. Nyní musel Adam v potu tváře obdělávat pole a Eva v bolestech rodit děti. Můžeme říci, že skrze pád

člověka vstoupilo do života lidí nepříjemné, a tak vedlo téměř automaticky k neustálému boji pohlaví, čímž se prvotní hřích stává pro pohlaví prokletím.

Toto prokletí hříchu, jeho následky pro pohlaví a z toho později vznikající deformace a perverze, které bezbožný člověk, i když si říká křesťan, dodnes nepřekonal, ano, do nichž se dokonce stále více zaplétá a nemůže se z nich vymanit, aniž by upadal do nových perverzí a deformací, je v Bibli popsáno slovy:

„Ženě pak řekl: Velice rozmnožím bolesti tvé a počínání tvá, s bolestí roditi budeš děti, a pod mocí muže tvého bude žádost tvá, a on panovati bude nad tebou. Adamovi také řekl: Že jsi uposlechl hlasu ženy své, a jedl jsi z stromu toho, kterýžť jsem zapověděl, řka: Nebudeš jísti z něho; zlořečená země pro tebe, s bolestí jísti budeš z ní po všechny dny života svého. Trní a bodláčí tobě ploditi bude, i budeš jísti byliny polní. V potu tváři své chléb jísti budeš, dokavadž se nenavrátiš do země, poněvadž jsi z ní vzat. Nebo prach jsi a v prach se navrátiš.“
(Genesis 3,16–19)

Průvodní okolností pádu člověka, který se až do dnešního dne v mnoha moderních variantách každodenně opakuje, je – jako prokletí hříchu – destrukce lidského společenství, především mezi mužem a ženou, protože jeden chce vždy vládnout nad druhým anebo se chce vyhnout své zodpovědnosti. K tomu přistupuje destruktivní chování člověka, který z kvetoucí zahrady země činí pouštinu s bodláky a hloží, přičemž kamenné pouště našich velkoměst s problémem likvidace odpadu

anebo i to velké atomové zamoření vzduchu a země, které v současné době razantně narůstá, je pouze skromným příkladem biblických pravd.

Snad je důležité na tomto místě čtenáře Bible upozornit, že se *nepraví*: „Pod mocí muže tvého *má býti* žádost tvá“ a „on panovati *má* nad tebou“, ale „Pod mocí muže tvého *bude* žádost tvá, on panovati *bude* nad tebou.“ (Genesis 3,16) To znamená, že tato slova Boží *popisují stav*, který přivodil hřích člověka. Tím se praví, že harmonický řád, který Bůh ustavil v ráji, se najednou z řádu stvoření dostal pod zcela jiné, nové aspekty.

O tomto tématu vedou učenci ještě spory, neboť hebrejské „tešuka maša“ se v Genesis 4,7 používá i o hříchu, který bude po tobě „dychtit“, „ty však máš nad ním vládnout“. Tak tu máme učence, kteří na základě těchto slov praví, že od pádu člověka má žena touhu neustále vládnout nad mužem. Avšak muž bude mít naopak jako odpověď na tento pokus ženy snahu panovat nad ženou a vykonávat nad ní moc, i když křesťanu je v Efezským 5,25 řečeno: „Muži, milujte ženy své, jako Kristus miloval církvev, a vydal sebe samého za ni.“ Vidíme, jak skrze toto všechno přichází na člověka, který se již nedrží dobrých Božích řádů, bída a utrpení.

6. Tím spíše můžeme nyní upozornit na to, že jak Starý, tak Nový zákon oproti těmto deformacím zjevuje a zdůrazňuje na *specifických úkolech* a s těmito úkoly, stejnou vysokou hodnotu a důstojnost *oběma*, muži i ženě. Mají rozdílné úkoly. Ale oba tyto úkoly jsou z hlediska Božího

spojeny s vysokou důstojností, oba mají stejně vysokou hodnotu, jsou sice různé, avšak nelze je od sebe oddělovat.

Bible toto znovu a znovu zdůrazňuje. Zároveň nás však učí respektovat a zachovávat Boží princip zvláštní odpovědnosti muže a jeho úlohy v rodině a ve společenství lidu Boží smlouvy. Je to ten řád, který, jak již víme, předložil Bůh ve stvoření, a na který se odvolávají apoštolové.

7. *Vykoupení* v Kristu má však za cíl následky a deformace způsobené pádem člověka *odstranit*, a to jak ve vztahu duchovním, tak ve vztahu lidském, neboť původní stvoření bylo „VELMI DOBRÉ“! A tam by chtěl Bůh člověka vykoupením opět dovést. Chtěl by opět napravit, co rozlámal, zničil, destabilizoval a degeneroval hřích. Do onoho „dobrého“ a „velmi dobrého“ máme opět vejít.

A také zde zajímavý odkaz v Bibli. Výpověď „velmi dobré“ se objevuje teprve po vytvoření ženy (Genesis 1,31)! Zatím bylo vždy po každé etapě stvoření řečeno pouze „dobré“ (srovnej Genesis 1,11.13.18.22.25). Také z toho a dále ze skutečnosti, že v Genesis 2,28 se praví: „Není dobré člověku [Adamu] býti samotnému,“ můžeme poznat, jakou hodnotu mají naše ženy.

8. Pro existenci ženy a muže v církvi Ježíše je proto zcela samozřejmé, že vykoupení v Kristu dává stejným způsobem ženám i mužům podíl na spáse a na *požehnáních spásy*. To znamená: existuje rovnost soteriologická a charismatická. Rovnost spásy v Kristu a rovnost v obdarováních skrze Ducha svatého. To platí i pro úkol šířit

tuto spásu a podporovat království Boží. Můžeme to nazvat rovností martyrologickou a diakonickou, rovností ve svědectví a v oddané službě.

Avšak některé úkoly vedení a vyučování jsou vyhrazeny mužům. Často citované místo v Galatském 3,28 „Není ani Žid, ani Řek, ani slouha, ani svobodný, ani muž, ani žena. Nebo všichni vy jedno jste v Kristu Ježíši,“ mluví o *rovnosti ve spáse* před Bohem a má mimo jiné za úkol odvrátit jisté myšlenky o méněcennosti. Neboť všichni vykoupení tvoří *jednotu* v Kristu a před Bohem není přijímání osob (Římanům 2,11).

Méněcennost je výsledkem praktik snižování hodnoty. Něco takového však v církvi Ježíše Krista nesmí existovat. K tomu mimo jiné směřuje toto slovo v listu Galatském, neboť galatští, kteří svou cestu započali Duchem, se nyní měli k tomu zakončit ji v náboženském těle zákona (Galatském 3,3). Byl to tedy jistým způsobem úpadek zpět do židovských poměrů, problém judaistického křesťanství, který Pavlovi způsoboval nemalé problémy.

Tyto formy snižování hodnoty existují dnes například v synagóze. Ženy byly drženy odděleně od mužů, zčásti za závěsy a zástěnami. Nemohly se tam ani společně s muži veřejně modlit. Ještě nedávno bylo v jedné recenzi ke knize o životě Židů v Německu ve *Frankfurter Allgemeine Zeitung* poukázáno na to, že v poválečném Německu dodnes neexistuje takzvaná reformovaná synagóga tak jako v USA, tedy místo shromažďování, resp. židovská „reformovaná“ obec, kde vedle sebe sedí, stojí,

zpívají ze svých zpěvníků a modlí se společně ženy i muži. Myslíme-li na tyto všechny formy a zařízení, které jsou ostatně podobné v islámu, pak pochopíme to nové, co přináší vykoupení, to odlišné bohoslužebné chování prvotní církve i dnešních křesťanských církví.

9. Tedy, co se týče otázek služby v církvi, zásadně by muži ani ženy *nikdy* neměli svého vnitřního pocitu či přesvědčení o Božím povolání ke službě využívat či zneužívat k tomu, aby biblická kritéria pro *zvláštní* služby odsouvali stranou. Slovo Bible by mělo naopak pro všechny zůstat autoritou, podle níž máme neustále své subjektivní poznatky o Boží vůli prověřovat. Vždyť tomu není tak, že všichni mohou být například apoštoly. K tomu je zapotřebí zvláštního povolání. Ani evangelistou nebude moci být každý. I k tomu je zapotřebí povolání. Totéž platí pro učitele. Ne každý je schopen vyučovat a ne každý, kdo má schopnost učit, je již také proto povolán, pouze proto, že má určité přirozené vlohy.

Tato zvláštní povolání jsou vždy adresována určitým lidem. Zde je na místě, abychom si otevřeně řekli, že tomu není ani tak, že by snad mužům byly všechny služby v zásadě otevřené a možné, a ženám nikoli. Ne každá služba je pro každého muže otevřena. To platí obzvláště pro mimořádně důležitou službu staršího a představeného v církvi.

Proto, když jsme si již mnohé o rovnosti mezi mužem a ženou pověděli, budeme však muset nyní též položit důraz na to, abychom respektovali a rozeznávali jisté Bohem naznačené a dané odlišnosti. Proto je nutno

obojí, shody i odlišnosti, přesně podle Božího slova dále zkoumat a popsat, aby bylo možno dosáhnout shodného poznání.

Přitom zůstává v platnosti: Ve všech okolnostech života je pro nás poslední autoritou a nejvyšším vůdcem Kristus – *pro muže i ženy* – takže podřízení se jakékoli autoritě na zemi (doma, v církvi, v občanském životě) nikdy nemůže znamenat úkol následovat ji v hříchu. Platí i to druhé: nikdo, ať muž či žena, kdo pocítuje povolání darované Bohem projevit jeho milost slovem a skutkem, nebude muset nikdy žít *bez* naplňující služby ke cti Krista a pro blaho tohoto padlého světa. Ke službě ženy, jako všech vykoupených, Nový zákon přímo vyzývá. Otázkou je pouze: k jaké službě?

10. Než budeme moci na tuto otázku nalézt biblickou novozákonní odpověď, je třeba, abychom poznali další princip. Je to princip *podřízení se*. Řád novozákonního společenství je totiž přesně na tomto principu vybudován, resp. je tímto principem určen. Proti charismatiko-demokratické svévoli v moderní nebo i tehdejší formě se v různých biblických výpovědích staví znovu a znovu tento princip řádu. Tak jsou vyhlášeny pro různé skupiny, jako rodiče a děti, muže a ženu, staré a mladé různé formy podřízenosti, čímž se řídí chování a služba v místních sborech. Na tomto pozadí musíme také vidět, hodnotit a zařadit novozákonní výpovědi o postavení ženy. Pavel, jak jsme již viděli, stvořitelskou rozlišnost pohlaví se zřetelem k jejich *funkcím* neruší, avšak stejně také uznává rovnocennost muže a ženy se zřetelem ke *spáse*. To je zřejmé zejména z již citovaného místa Ga-

latským 3,28. Pavel píše: „Není ani Žid, ani Řek, ani slouha, ani svobodný, ani muž, ani žena. Nebo všickni vy jedno jste v Kristu Ježíši.“

Tím prostě nestírá všechny odlišnosti – tím by si na jiném místě protirečil –, nýbrž tím dává najevo, že „sliby Boží“ (Galatským 3,21), „dědictví zaslíbené dítkám Božím“ (Galatským 3,2) je otevřené bez rozdílu *všem*, kteří věří v Krista.

11. V tomto smyslu tedy v církvi Ježíšově neexistuje žádný rozdíl ani podcenění otroka, Řeka nebo ženy, ani žádné upřednostnění Žida či muže. Všichni jsou společně navzájem *syny* Božími. „Všickni zajisté synové Boží jste v Kristu Ježíši skrze víru.“ (Galatským 3,26)

Žena je zde, jako i na jiných místech Nového zákona, nazvána „synem Božím“, což podtrhuje její rovnost s mužem v otázce spásy. Z čistě jazykového hlediska můžeme spolu s feministickou teologií přirozeně mluvit o „Božích dcerách“. Tím se ovšem zde vyjádřená jemnostka v rovnoprávnosti opět ruší nebo nivelizuje! Neboť v tomto biblickém slovu se zvěstuje *absolutní rovnost ve spáse* pro všechny, kteří věří v Ježíše Krista. Všechny v tomto světě jinak běžné rozdílnosti sociální, pohlavní či dokonce rasové tato spása v široké míře ponechává. To je pro nás v první řadě důležité.

12. I když jsme v pohledu na spásu stejným způsobem obdarováni a i když v církvi Ježíše jediným řídícím principem společenství milujících je láska (srovnej mimo jiné 1. Korintským 13 a Koloským 3,14) a křesťané jsou nejen milovaní, ale též milující (srovnej mimo jiné Jan 13,34;

1. Korintským 13 a 1. Janův 4,7–21), pročes nesmí existovat panství svévole ani zotročení, zůstává při biblických rozdílech, o nichž jsme již mluvili.

K těmto odlišnostem patří též rozdíl pohlaví, jakož i specifické úkoly spojené s pohlavím (1. Korintským 11,14; Efezským 5,22–23; Koloským 3,18 atd.), které se stejnou spásou a stejnou hodnotou všech vykoupených před Bohem neruší. Tyto Bohem chtěné rozdíly jsou požehnáním, nikoli prokletím. Tyto rozdílnosti byly už pod žehnajícímá rukama, když Bůh oběma, muži a ženě, po jejich stvoření žehnal.

Od té doby – ukazuje nám Bible – existují tyto rozdíly, a nikoli až skrze pád člověka a prokletí. To nelze dosti často opakovat a zdůrazňovat, poněvadž v celém světě též existuje teologie prokletí, která na základě právě tak nesprávné teologie vykoupení má za to, že může vyřešit problém pohlaví ve prospěch jisté formy ženské emancipace.

13. Tuto rozdílnost v rovnosti, resp. rovnocennosti při stávající stvořitelské odlišenosti nepodal nikdo jiný tak dobře jako velký apoštol Pavel, rozdílnost, kterou často pociťujeme jako napětí. Pavlovský výraz „v Kristu“ nám k oběma pravdám otevírá bohatý svět víry. Co nám, mužům a ženám, Židům a Řekům, otrokům a pánům „v Kristu“, není vše darováno?

Tu by na prvním místě bylo třeba jmenovat odpuštění a spasení (Římanům 8,1; Efezským 4,32 a 2. Timoteovi 2,10). Jsme dále skrze znovuzrození novým stvořením (1. Korintským 4,15 a 2. Korintským 5,17),

máme volný přístup k věčnému Bohu (Efezským 3,11) a oprávněnou naději na vzkříšení a věčný život (Římanům 6,23 a 1. Tesalonickým 4,16). To je jen několik úhelných dat našeho nového životního příběhu, který je spojen výhradně s „bytím v Kristu“.

Pavel nyní spojuje poznatek o úplné *rovnocennosti* muže a ženy s poznáním stvořitelské *odlišnosti* pohlaví a různých služebností a specifických úkolů v něm obsažených *bez jakéhokoli rozporu*.

Jestliže se v 1. Korintským 11,3 praví, že muž je hlavou ženy, pak se Pavel sice odvolává na řád stvoření (verš 9), čímž však nikterak není vyjádřena jakákoli méněcennost ženy. Pouze kdo by ze zlého úmyslu či snad jen z nedorozumění zde chtěl toto vyčíst, poněvadž byl od dětství formován negativní tradicí, bude zde moci vyčíst méněcennost ženy.

Avšak právě takový čtyřstupňový řád ve třetím verši (1. Korintským 11,3), často vynechávaný ve feministické literatuře, ukazuje na rovnocennost tam jmenovaných osob: Boha Otce – Krista – muže – ženy. Jak je Kristus poddán Otci (Římanům 5,19; 1. Korintským 11,3; 15,26 až 28 a Filipským 2,8), avšak nikoli „méně cenný“, nýbrž ve vztahu vzájemné lásky, a tedy právě tak pravý Bůh (Římanům 9,5; 1. Korintským 12,8; Filipským 2,6n; Koloským 1,15 atd.), tak se má poddat žena, nikoli jako otrok pod panstvím svévole, spíše přenechávajíc vůdčí roli muži. Porovnání s Kristem a Otcem jako příklad

vzájemné lásky a plného sjednocení v obecnství naznačuje zároveň i vysoký nárok povolání v různosti muže a ženy, které Bůh chtěl a jemuž v plné míře požehnal.

II. díl

ŘÁD VYKOUPENÍ

SLUŽBA ŽENY PODLE NOVÉHO ZÁKONA

A. Rozmanité možnosti služby jako výzva ženě

Dříve než si ukážeme rozdílnosti v pohledu na určité úkoly předložené Bohem v řádu stvoření, a tím i na dané hranice, které vymezují službu ženy v novozákonním společenství, se nejprve s plností a bohatstvím biblických možností služby ženy. Jdou velmi daleko a zakládají se pouze na výpovědích Nového zákona. Jsou tak rozsáhlé, že většina žen v křesťanstvu, které jsou ochotny sloužit, je ani nevyužije, ani nepozná.

Chtěl bych podat jejich tabelární přehled pod třemi hesly: *leiturgia*, *martyria* a *diakonia*.

1. *Leiturgia*

Pod pojmem *leiturgia* nerozumíme pevně předepsanou formu bohoslužby, jak je to obvyklé u velkých konfesních církví pod pojmem „liturgie“, nýbrž, jak to odpovídá významu řeckého slova Nového zákona, *duchovní službu* člověka před Bohem.

a) Tím předně rozumíme službu různými *duchovními dary*, která vede k již zmíněné charismatické rovnosti muže a ženy, neboť Duch svatý „každému“, ať muži či ženě, „obzvláštěně rozděljuje, jakž ráčí“ (1. Korintským 12,11).

Tato služba ovšem nesmí vést k ovládnutí sboru, například „služební prorokyní“, kterou řádně nekontrolují slabí starší, přičemž kvůli principu rovnosti nutno ihned upozornit, že tu i tam nemohou existovat ani řádní mužští „služební proroci“. Ani nemá a nesmí být shromáždění používáním služebních darů rušeno, o čemž Pavel podrobně psal v 1. Korintským 14. Vše se má dít spořádaně.

b) K apoštolským službám a k životním projevům církve přináleží také *modlitební služba*, zejména přímluva patří ke služebním úkolům žen, i když se v 1. Timoteovi 2,8 zprvu praví: „Protož chtěl bych, aby se modlili muži na všelikém místě, pozdvihující čistých rukou...“ Ale pak se praví dále v řeckém textu doslova: „Takž také i ženy...“ (verš 9)

Tato výpověď se nejprve vztahuje k *veřejné* modlitbě žen. Co se v pokračování na tento požadavek praví k ženám dále, je jistý duch napomínání paralelní k napomínání mužům, vztažený na ženy. Mužům totiž muselo být řečeno, že svou modlitbu mají vykonávat ve slušnosti a v řádu, „bez hněvu a roztržitosti [sváru]“, či přeloženo podle doslovného významu: „ani hněvem v srdci ani v hádkách o slova ve zlých rozepřích“ (verš 8). To je zřejmě typicky mužský problém, problém pro bohoslu-

žebnou modlitební praxi mužů. Tu se nejprve vede spor o to, zač se máme, můžeme, smíme modlit, a zda to či ono je vhodné.

Pro ženy, které rovněž potřebují napomínání, jsou ženské kategorie, které nalezneme ve slovech (doslovný překlad): „aby se zdobily slušivým dlouhým oděvem a zdravým rozumem“ (verš 9).

Tím tu máme mj. paralelní místo s šaty k 1. Korintským 11,5nn, přičemž však v 1. Korintským 11 v pohledu na modlitební službu ženy nás musí zvláště zajímat, že právě na tomto důležitém místě, kde je zásadní slovo o čtyřnásobné podřízenosti (verš 3), se veřejná modlitba ženy ve shromáždění církve předpokládá, a tím i jasně dosvědčuje, a pokud jde o služby tam jmenované (modlitbu a proroctví), nemůže být tedy skrze nepřipadné a špatně pochopené „žena v církvi ať mlčí“ zrušena. K tomuto místu v 1. Korintským 14,34 se ještě vrátíme.

c) Služba *zpěvu* a s ním spojeného povzbuzování a duchovního vzdělávání církve patří se všemi variantami ženského muzikálního nadání, máme na mysli například hru na hudební nástroje, jako samozřejmá ke službě žen, vždyť právě muži nejsou ke zpěvu vždy nejnadanější. Ono „*Mluvíce* sobě vespolek v žalmích, v chvalách, a v písničkách duchovních, *zpívající* a plésající v srdcích svých Pánu“ podle Efezským 5,19 platí pro duchem naplněné a pomazané ženy stejně jako pro muže.

d) V Římanům 16,2 je zvláštním způsobem zmíněna pastorační služba jedné ženy, i když slovo „pastorace“ se v celém Novém zákoně nevyskytuje, a kde se o tom

mluví, vztahuje se to na službu starších. Židům 13,17: „Povolni buďte správcům svým a poslušni; oniť zajisté bdějí nad dušemi vašimi.“ To souvisí bezpochyby s tím, že vlastně ten, kdo se v církvi stará o duše, je „dobrý pastýř“, náš Pán Ježíš Kristus. 1. Petrův 2,25: „Nebo jste byli jako ovce bloudící, ale nyní obrácení jste ku pastýři [latinsky pastor] a biskupu [řecky episkopos, tj. biskup, dozorce] duší svých.“

A přece v církvi existuje útěšná pomoc sester ve víře, kde se útěcha, kterou jsme sami přijali, jako životní pomoc přelévá dále (2. Korintským 1,3–7). Přesně to se v Římanům 16,2 pochvalně praví o sestře Fében, která byla služebnicí, diakonkou církve v Cenchreis. „Ona mnohým hostem ochotně *posluhovala*, i mně,“ říká Pavel ve verši 2. V čem posluhování spočívalo, není řečeno. Řecké slovo „prostatis“ může být také přeloženo jako „pomoc“ nebo „ochrana“. V každém případě oblast pastorační pokrývá duchovně-lidské pomoci a služby.

e) Odtud je pouze krůček k dnešní „pastorační asistentce“, která byla dříve nazývána „sborovou pomocnicí“ a pokrývala právě tu část Bohem chtěného a stvořitelského úkolu ženy, která je v Genesis 2,18 vyjádřena slovem „pomoc“, „učiním jemu pomoc [či *pomocnici*]“.

Řeckého slova „synergos“ = *spolupracovník*, které v Novém zákoně v množném čísle (synergús) označuje hlavně osoby „spolupracující“ v misijní službě a službě budování církve a jen u Pavla se vyskytuje jedenáctkrát, se v Bibli používá i pro ženy.

Tak například v Římanům 16,3 jsou Priscilla a Akvila označeni jako „spolupracovníci“, přičemž snad aktivnější žena je zajímavě jmenována první. V použití staré řečtiny může „synergos“ znamenat „pomocník“. K tomu utvořené sloveso má mimo jiné význam směřující k dobročinnosti.

Jakoby nám Nový zákon toto slovo daroval jako zásadní slovo pro veškeré *spolupůsobení a pomoc* žen v církvi a v království Božím, a také nám zaručuje dobré svědomí v pohledu na moderní vzdělávací cíl našich studentek na teologickém semináři, totiž pastorační asistentky, jež nesmí být zaměňována za ženského pastora nebo za funkci staršího či ostatní dozorčí funkce vedení celého sboru, dobré svědomí ve volbě Slova, které je zároveň, jak máme za to, možným novozákonním popisem pracovního pole pro dnešní dobu.

2. *Martyria*

Zatímco slovo *leiturgia* označuje duchovní službu v církvi, jedná se u slova *martyria* o *službu svědectví ve světě*, v okolí, sousedství, prostě o službu, která je orientována *ven*.

Tato služba je uložena zásadně všem věřícím. Ne nadarmo je řeč u těch, kdo věří, o průvodních znameních svědectví (Marek 16,17–18). A sotvakdo se odváží omezit misijní příkaz (Matouš 28,18n) na apoštoly tehdejší doby. My všichni máme za to, že byl dán celé církvi Ježíše pro všechny doby.

Ano, když to správně chápeme, máme již svou pouhou existencí, svým životním postojem, myšlením, mluvením a jednáním být svědectvím, nebo, jak říká Pavel, skrze chození v lásce „vůní rozkošnou“ (Efezským 5,2; Filipským 4,18).

„Bohu pak chvála, kterýž vždycky dává nám vítězství v Kristu, a vůni známosti své zjevuje skrze nás na každém místě. Neboť jsme Kristova vůně dobrá Bohu v těch, kteříž k spasení přicházejí, i v těch, kteříž hynou, těmto zajisté vůně smrtelná k smrti, oněm pak vůně života k životu.“ (2. Korintským 2,14–16)

Služba svědectví je *všedním životem* křesťana, a obráceně, všední život křesťana je službou svědectví. *Neb v slovu i dílu i bytosti naší celé, Krista, a jinak nic at' ctěme*, říká zpěvák a básník. Bylo by bláhové dodat „To má platit i pro ženy“. Je-li něco samozřejmé, pak toto. K tomu přistupuje, že ženy často službu svědectví opatřují mnohem lépe a horlivěji než muži, kteří bývají bázlíví, mívají zábrany, nebo jsou dokonce zbabělí.

Oč více platí tato služba svědectví pro všechny ty, kteří z výsosti přijali křest v Duchu svatém jako zkušenost moci ke službě svědectví (Skutky 1,8)! Duchem naplnění křesťané jsou svědky – anebo se musíme ptát, jak to s jejich křesťanskou existencí, s jejich naplněním Duchem je.

Avšak existuje též zvláštní služba svědectví, můžeme ji také nazvat *evangelijní úkol*.

Nesmíme jej zaměnit za službu „evangelisty“, k níž je nutné zvláštní povolání. Nový zákon se na několika místech zmiňuje o ženách, které v rámci tohoto evangelijního úkolu, jenž přece má různou podobu a představuje se v různých formách, sloužily nebo spolupracovaly. Sem především patří v Novém zákoně zmiňované spolupracovnice apoštola Pavla. Oč konkrétně jde?

a) V Římanům 16,3–5 se o jednom manželském páru praví: „Pozdravte Priscilly a Akvily, *pomocníků* mých v Kristu Ježíši, kteříž pro můj život svých vlastních hrdel nasadili, jimž ne já sám toliko děkuji, ale i všechny církve pohanské, i domácího jejich shromáždění.“

Tentokrát se musí říci „manželskému páru“, ženě a muži, neboť žena je jmenována na prvním místě, jí je děkováno za její evangelijní nasazení, které z různých zpráv Skutků apoštolských známe (srovnej Skutky 18) a které v práci pro Pavla a ve spolupráci s ním vynaložili jako apoštolští pomocníci. Jsou nazváni „spolupracovníky“. Role Priscilly je přitom hodna povšimnutí!

Jeden z našich bratří popisuje činnost obou těchto osob a jejich spojení s Pavlem takto:

„Prisca Akvila jsou křesťanský manželský pár, kteří kvůli Klaudiovu ediktu museli opustit Řím, bydleli a pracovali na různých místech a konečně se zase vrátili do Říma. Úzké a celoživotní vztahy k Pavlovi, s nímž dokonce někdy cestovali, a jejich pomoc v jeho misijním díle spočívala mj. v tom, že Pavel u nich mohl bydlet a pracovat, neboť zřejmě byli dobře situovanými staviteli stanů, a rovněž Pavel byl výrobce stanů. Je pozoruhodné,

že nadto měli na každém místě ve svém domě křesťanské shromáždění. To znamená dávali svůj dům k dispozici jako místo pro shromáždění, a sloužili tím Pánu. Nazýváme to dnes *domácí církví*. Byla to v počátcích křesťanství obvyklá forma místního scházení, resp. místní církve.“ Dále se v Skutcích podává zpráva o „jejich přesvědčivé službě svědectví v rámci poučujících a objasňujících rozhovorů“, přičemž se zvláště vyzdvihuje podíl Priscilly.

b) Jak velice využívaly svých možností ke službě svědectví zámožné ženy, když nějaká paní ve svém domě založila domácí sbor (viz výše) nebo snad pouze dala k dispozici svůj dům, vidíme na příkladu prodavačky purpuru Lydie (Skutky 16,14–15). Ale i v Koloském 4,15 je nám dána ukázka ve slovech: „Pozdravujte bratry v Laodikeji i Nymfu i církvev, která se shromažďuje v jejím domě.“ (E)

c) Kdo pozorně přečte slova pozdravu v Římanům 16, tomu musí být nápadné, kolik žen je tu jmenováno jménem a s jakým respektem Pavel mluví o jejich nasazení a jejich podpůrné činnosti pro evangelium a království Boží. „Pozdravte Marie, kteráž mnoho práce měla s námi.“ (verš 6) „Pozdravte Tryfény a Tryfóry, kteréž práci vedou v Pánu. Pozdravte Persidy milé, kteráž mnoho pracovala v Pánu.“ (verš 12)

d) Ve Filipským 4,2–3 je řeč o dvou ženách, které měly nějaký spor, a nyní je třeba je napomenout. Rozhodující pro naše téma je však Pavlovo upozornění, že tyto vzácné

ženy při zvěstování bojovaly po boku Pavla a spolu s ním – doslova „spolu se mnou“ – jako muži, neboť v řeckém textu je řeč o „zápasu“ pro evangelium.

Představuje se nám tu *ženský misionář*? Upozorňování na dětskou evangelizaci, jakkoli je tato moderní forma evangelizační činnosti, spočívající hlavně v ženských rukách, důležitá, tu může být sotva na místě. Jak krásné, že jména obou těchto žen, jak Pavel dodává, jsou „v knize života“. Ovšemže byly Pavlu podřízeny. Ovšemže Pavel byl jejich hlavou ve službě, neboť ještě teď má péči o ně a o jejich následování Ježíše, které se poněkud nahnulo. A přesto se musely po svém ženském způsobu rozvíjet svobodně, jako i druhé ženy z Římanům 16, jinak by tento zápas nebyl možný!

3. *Diakonie*

a) Zde je velkým příkladem a vzorem Nového zákona Fében. Je opatřena *úředním titulem funkce diakonky* v Cenchreis.

Zatím se nevypočítává, co všechno dělala. A už vůbec ne, co všechno dělat má. Celkové posouzení shrnuje a odhaluje dimenzi její hloubky a služby „...neboť se i ona stala *zastánkyní* [ochránkyní, pomocnicí] mnohých...“ (Římanům 16,2 Pavlík).

b) Moderní seznamy pro ženské diakony vypadají takto:

- práce s dětmi, nedělní škola
- práce s mládeží, práce s teenagery
- návštěvy domácností, péče o rodiny (srovnej Titovi 2,3–5) a individuální pastorece

- spolupráce ve sboru, která je popsána představeným sboru
- vyučování, výuka náboženství, biblická výuka pro děti a mládež
- pastorece pro ženy, ženské kroužky, snídaně pořádané pro ženy atd.
- pobožnosti, referáty (formy zvěstování bez funkce vedení)
- péče o nemocné, staré
- a mimo jiné též administrativní práce.

Přirozeně, nikdy nebude dělat všechno ve smyslu „allround-asistentky“, jak se dříve říkalo „děvčete pro všechno“. Těžiště její práce ve sborech bude nejspíše dána jejím nadáním, předchozím vzděláním nebo potřebami sboru.

c) Diakoni a diakonky jsou vždy především síly neplacené a dobrovolné, avšak jsou to spolupracovníci nasazení ve sborech zrovna tak jako starší. Diakoni a diakonky jsou vždy zároveň výkonným orgánem nebo pravou rukou starších nebo pastora. Pracují spolu se staršími, a nikoli vedle nich. Jejich základní funkce je popsána ve Skutcích 6.

Kvalifikované biblické studentky a teoložky nemají v podstatě žádnou jinou funkci než funkci diakonky, pouze že získávají odborný titul, např. „pastorační asistentky“ a slouží zrovna tak jako placené síly z povolání ve větších sborech.

V Novém zákoně je stejně všechno pouze *služba*, nikdy nadvláda. Není-li pastýř sboru služebníkem Kristovým, a vyšvihne se až na vládce, ba dokonce v despotu jako například Diotrefes ve 3. Janově, který dokonce neoblíbené osoby z církve svévolně odstraňoval, k ničemu se nehodí, a jeho odměna je tatam. Proto se také žádná pastorační asistentka nemusí cítit vůči starším méněcenná, i když má jen podřadnou funkci a nesmí v církvi předsedat.

d) Vedle Fében byly přirozeně další *služebnice* neuvedené jménem nebo neopatřené titulem „diakonka“. Odhlédneme-li od celé skupiny sloužících žen, které putovaly s Ježíšem a jeho učedníky, bývá za příklad a vzor diakonky s oblibou jmenována *Tabita*, Gazela (Luther: Koloušek).

„Byla pak jedna učednice v Joppen, jménem Tabita, což se vykládá Dorkas [tj. Gazela]. Ta byla *plná skutků dobrých* a almužen, kteréž činila.“ (Skutky 9,36) Když jednoho dne onemocní a umře, pošlou pro Petra. Proti němu vystupují ve vrchní místnosti, kde je vystaveno tělo mrtvé, „*všecky vdovy*, plačící a ukazující sukně a pláště, kteréž jim dělala, dokudž s nimi byla.“ (srovnej Skutky 9,36–43)

Víme, jak příběh skončí. Petr se modlí za Tabitu, a Pán jí dává nový život. Dochází ke vzkříšení mrtvé.

Ta věc s šaty a vdovami se však stala v křesťanství na věčné časy příkladem a vzorem *sociální služby* pro chudé a osamělé a staré, zásadním příkladem *diakonie*, jak ji dnes hlavně ve smyslu „charitativní činnosti“, žel však velmi jednostranně, chápeme.

Avšak jen si představme, jak vysoce si této ženy a její služby ve věci milosrdenství v církvi v Joppen skutečně vážili, že osobně ve spěchu sem obtěžovali apoštolu Petra.

Jestliže to nevidíme jinde, pak na tomto místě: nezáleží na pohlaví, na muži nebo ženě, nýbrž na charakteru a lásce člověka k Ježíši, zda bude ctěn a uznáván, či nikoli. Biblický text připouští tento závěr: Je zřejmé, že tato *žena* a její *diakonie*, její služba v církvi, byla *nepostradatelná*! Co je na této ženě jasně vidět, to můžeme říci o všech našich sestřích v Kristu. Naše ženy a jejich služba jsou v církvi nepostradatelné!

B. HRANICE SLUŽBY ŽENY PODLE NOVOZÁKONNÍHO ŘÁDU

Nuže, podle biblického řádu existují pro službu žen v Ježíšově církvi i jistá omezení, a v poslušnosti Slovu Božímu se musíme držet toho, co je nám ve Starém a Novém zákoně jako ukazateli cesty zvěstováno: „...kterak máš v domě Božím obcovati, kterýž jest církev Boha živého, sloup a utvrzení pravdy“ (1. Timoteovi 3,15), a nesmíme svévolně posouvat hraniční kolíky, protože se nám to či ono pro dnešní dobu nezdá vhodné.

1. Nejdůležitější poznatek v pohledu na hranice služby je již zmíněná skutečnost vylíčená v první části, že i v Novém zákoně a v křesťanském shromáždění a jeho službách *Boží princip stvoření zůstává v platnosti*.

2. To však znamená: Muž je hlavou ženy. I ve vtipech s oblibou často karikovaná figurína je a zůstává podle Božího řádu hlavou své ženy. Je-li však figurínou, pak nějakým způsobem nenaplnil své postavení, a jeho žena nemůže být ženou, protože on není mužem. To je ovšem druhá stránka, která zde zaznívá a která v dobrých křesťanských knihách o *mužskosti* křesťanského muže bývá velmi krásně popsána. Mohu na tuto literaturu pouze odkázat, protože zde se tímto nutným a potřebným tématem v rámci naší tematiky nemůžeme zabývat.

Poslyšme ještě jednou, co Bible praví skrze apoštolu, který přece nepíše bez inspirace Ducha svatého. Proto je to pro nás jako autentický hlas z nebe, který je se všemi ostatními místy, i ze Starého zákona, v souladu.

1. Korinským 11,3: „Chciť pak, abyste věděli, že všelikého muže hlava *jest* Kristus,“ – nikoli má být(!) – „a hlava ženy muž,“ – zde rovněž *jest*, a nikoli má být – hlava pak Kristova Bůh.“

3. A nyní jeden verš v 1. Korinským 11,11, který navazuje na tento text, zvláštním způsobem ozřejmuje, že tímto řeckým slovosledem „en kyriú“ – „v Pánu“ – na konci věty *rozdíl* zůstává rozdílem, *nikoli* však *zlehčením*! V německém překladu a jazykovém úzu se „en kyriú“ dokonce ocitá v důrazném postavení na začátku, čímž se ještě ostřeji vypovídá, že zde nedochází k žádnému zlehčování, i když stvořitelská rozdílnost mezi mužem a ženou zůstává. „Přesto *v Pánu* není ani žena bez muže, ani muž bez ženy.“

Avšak tento verš, který se mimo jiné týká vzájemné odkázanosti obou pohlaví, která ovšem svou harmonii může nalézt pouze „v Pánu“, nesmí být odtrhován od verše 3, jak se dnes žel znovu a znovu děje. Řád zůstává: Kristus hlava muže, muž hlava ženy a Bůh hlava Kristova.

V této souvislosti tedy, přičemž daný řád zůstává, ovšem Pavel říká: „v Kristu“, resp. „v Pánu“ není „ani žena bez muže, ani muž bez ženy“. Pouze v Kristu, pouze v Pánu jsou obě pohlaví to, co mají být.

Shrňme: Poznáváme, že na jedné straně Nový zákon řád stvoření neruší. Na druhé straně je však zároveň zřejmé, že tento řád Boží *neznamená* zlehčení pro jednu část, totiž pro ženu, či dokonce, že tento řád tímto mluví o méněcennosti jedné části člověka, resp. jednoho pohlaví.

4. Pro mnohé ženy pohoršlivé slovo, které máme v pohledu na muže a o němž má být později řečeno více, je řecké slovo „kefalé“ = „hlava“, které je ovšem řečeno nejen v pohledu na vztah muže k ženě, nýbrž i na vztah mezi Kristem a mužem a také v pohledu na Boha.

Důležité pro nás je, že toto slovo je použito stejným způsobem pro muže i pro Krista. Muž, který je hlava, není ze své strany bez hlavy. Také nad ním je hlava, jíž je zodpovědný. To zvláště v takzvaném křesťanském světě, který žije bez opravdového odevzdání Kristu, tak hrdí a zároveň slabí mužové soustřeďující se na své já, sebe dokonce nazývající „pány stvoření“, přehlížejí.

5. Avšak slovo „hlava“ nám chce ukázat ještě něco jiného. Hlava je něco, co nemá jen funkci něco řídit, nýbrž hlava je též něčím, co život dále *udržuje*. Sem mimo jiné patří povinnost starat se o zaopatření a celá hygiena manželského života, o němž Nový zákon, např. v Efezským 5,27–29, praví: ženy „nemající poškrvny, ani vrásky“, protože je milují a pečují o ně muži, a mnohé jiné.

6. Efezským 5,21–24 proto ukazuje, že tento řád je *obrazem* duchovního postavení Krista v církvi.

„Poddání jsouce jedni druhým v bázni Boží. Ženy mužům svým poddány buďte, *jako Pánu*. Nebo muž *jest* hlava ženy, jako i Kristus hlava církve, a onť *jest* spasitel těla. A protož *jakož* církev poddána jest Kristu, *tak* i ženy mužům svým ve všem.“

V těchto slovech jde o řád, který člověk, jenž věří v Bibli jako v čisté Boží slovo, nemůže nahlížet jinak než jako na řád daný z nebe. Chceme-li být poslušni Božího

slova a následovat se všemi důsledky Krista Božího, totiž našeho Pána Ježíše, pak tato ani jiná slova nesmějí být rozředována, či dokonce rušena kompromisy či vysvětlením, že něco takového bylo prý pouze dobově podmíněným názorem a zvykem. Avšak právě Ježíšova *církev má* v tomto světě, který o tom smýšlí jinak, *nebeský řád důsledně žít a být vzorem*, a tak dokázat, jak se lidé v tomto řádu *vpravdě stávají šťastnými*. Kdo se tohoto řádu drží, neztrácí nic, jak si mnozí myslí, ale získává mnoho.

7. Avšak jestliže tento řád pro vztah odlišného postavení muže a ženy již neplatí, pak už tento řád neplatí ani pro Krista a církev! Tak se v každém případě musí v pohledu na logický závěr k výše uvedenému textu argumentovat!

Právě jen tenkrát má pak „takž také“, jak text sám říká, smysl negativní. Jestliže neplatí jedno, neplatí ani druhé. To je jediná pro nás možná konsekvence. Neboť tyto věci patří k sobě nejen jazykově z textu, ale ani z hlediska Boží vůle je nelze od sebe oddělit a definovat samostatně. Jestliže je přesto oddělíme, změnili jsme biblické slovo.

Podřízení se Kristu je pro církev řád, který platí. Podřízení se muži je pro věřící ženu také řád, který platí.

8. Ovšem na tomto místě se smíme ptát: *Co je podřízení se?*

Uslyšíme-li toto slovo, vyvolává to v nás většinou negativní asociace, protože v našem jazykovém prostředí získalo negativní zvuk. Podřízení se není podrobení.

Podřízení se ani neznamena být někomu poddán. Děje se dobrovolně tím, že se vřadíme do fungujícího celku k dobru všech, i vlastní osoby.

Dobrym obrazem je harmonie veslice, kde je více osob u vesla, např. v závodní šestiveslici s kormidelníkem na olympijských hrách. Kormidelník udává takt. Jestliže se jen jeden jediný nadržít taktu, to znamená nepodřídí se společnému rytmu, nemůže člun dosáhnout cíle a zvítězit. Jestliže jen jeden jediný vyjde z taktu, silně se opozdí anebo se dostane do taktu opačného, pak se přihodí bolestivé turbulentní věci, které také mohou pro mužstvo skončit katastrofou.

Ten, který vypadl z taktu, vyrazí například muži sedícímu před ním nebo také za ním těžké veslo z ruky. Zraní se, zašmodrchají se do sebe, ztratí veslo. Těžké veslo jej nebo někoho jiného snad udeří do brady, což může mít dokonce za následek K.O., „knokaut“. Anebo se člun zmítá úderem vesla z druhé strany najednou v kruhu, místo aby vystřelil vpřed. Člun se dokonce může octnout v nebezpečí a převrátit se.

Dosti líčení. Na tomto příkladu vidíme, co znamená podřízení se v mužstvu. Jde o vzájemnou spolupráci a harmonii, které se uskutečňují udáváním taktu a kormidlováním. Opakem je stát proti sobě a disharmonie, když není udáván takt a není žádný cíl. Totéž platí pro každé společenství, každé manželství a rodinu, ale i pro mnoho jiných společenských skupin, například v továrnách, v úřadě, u vojska a kdekoli, kde určité společenství a její produkce fungují pouze tehdy, když se podřizuje

těm, kteří stojí v čele a mají slovo, ale i zodpovědnost. Jestliže někdo dělá, co se mu zlíbí, nikdy ke šťastnému výsledku nedojdeme.

To sice dnes v naší společnosti víme, i když se někdy chováme úplně jinak. Lidský egoismus je často tak velký, že přímo destruktivní síly to, co je vybudováno, opět zničí, co se rozvíjí, uhašují, ano, vposledku všechno rozbi-jí na padrť. Bible toto nazývá hřích.

Podřízení je tedy včlenění se do harmonie. Podřízení všech zároveň předpokládá, že někdo jiný udává takt. O tento takt nyní jde. Co to je, co to pro nás znamená?

V životě křesťana v první řadě udává takt Slovo Boží a skrze Slovo Boží PÁN sám. Pak na základě našeho textu, na základě slova Bible vidíme, že on sám je hlavou své církve. Jako hlava však také udává takt. Údy jeho těla se mu podřizují. Tím je vše v harmonii.

A nyní dále vidíme: muž v této podřízenosti mezi křesťany předává takt dále. I on udává takt. Nikoli však svým vlastním, absolutistickým způsobem, nýbrž způsobem Krista, neboť jako věřící Kristu je přece Kristu opět poddán. A proto nemůže vůbec nic jiného než právě svou ženu *milovat, jako* i Kristus miloval církev a vydal sebe samého za ni (Efezským 5,25). Co se pak ještě může stát? Může to posloužit a sloužit všem pouze k dobrému.

9. Nuže, slova „láska“ a „milovat“ se dnes přece stala velmi všeobecnými a již nevyjadřují nic závazného. Bible však pod slovem láska rozumí velmi konkrétní formy chování. Tak je tomu i v Efezským 5, kde Pavel mužům

velmi jasně říká, jak mají své ženy milovat. Neříká, že si mají svých žen pouze užívat, ani že je mají využít, a už vůbec ne, že svou ženu mohou „odvrhnout“, když se jim omrzela, aby tímto slovem opsali např. nevěru, život s přítelkyní a rozvod, nýbrž že ji mají opravdu milovat.

Mají svou ženu milovat tak, *jako* Kristus miloval církev a stále miluje. Kristus a jeho láska jsou *mírou* a zároveň *vzorem*, který je dán křesťanskému muži.

Avšak Pánu Ježíši Kristu byla církev tak drahocenná, že pro ni vydal svůj život na kříži na Golgotě. Závěrem je: Pro „hlavu ženy“ musí žena znamenat právě tolik jako církev pro Krista.

Jestliže muž svou ženu miluje jako Kristus, a ona tuto lásku konkrétně zažívá i ve formách manželské hygieny, jež má za svůj cíl činit ženu skrze zakoušenou lásku stále krásnější a zachovávat ji svěží, totiž „...nemající poškrvny, ani vrásky, neb cokoli takového, ale aby byla svatá, a bez úhony. Takť jsou povinni muži milovati ženy své jako svá vlastní těla... krmí a chová je, jakožto i Pán církev.“ (Efezským 5,26–29) Ano, jestliže nějaká žena vidí, že je takto milována, pak i kdyby byla velmi silnou osobností, ráda se svému muži podřídí, a on bude moci svou kristovskou službu jako představený a hlava rodiny konat v harmonii.

Láska je a zůstává tajemstvím. Avšak láska je oddání se a oběť. To začíná u Boha, který tak miloval hříšný a ztracený svět, „že Syna svého jednorozeného za nás dal, aby každý, kdož věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný“ (Jan 3,16). A to končí u člověka, který si jako

znovuzrozený a věřící křesťan musí nechat líbit otázku, zda je milující. Například v 1. Janově: „Řekl-li by kdo: Miluji Boha, a bratra svého nenáviděl by, lhář jest.“ Nebo: „Ne každému duchu věřte, ale zkuste duchů, jsou-li z Boha.“ Nebo: „Nejmilejší, milujmež jedni druhé; nebo láska z Boha jest, a každý, kdož miluje, z Boha se narodil, a zná Boha. Kdož nemiluje, nezná Boha; nebo Bůh láska jest.“ (1. Janův 4,20; 4,1; 4,7 a 4,8)

Když to všechno uvážíme, pak můžeme v pohledu na náš ústřední text z listu Efezským, v němž přece stojí, že muž je hlava ženy a že žena se má ve všem podřizovat muži, kde ale také stojí, že toto podřízení se je nutno přirovnat k podřízení se církve Kristu a že muži mají své ženy milovat jako miloval Kristus církev, když toto všechno uvážíme, pak můžeme v pohledu na celou tuto oblast problému muže a ženy na muže jen zvolat: „Jste vyzváni, abyste *láskou neskrblili!*

Neboť kdo z nás mužů už zvládl milovat svou ženu jako miloval Kristus církev a ještě miluje? Kdo je hotov vydat svůj život za svou ženu? Jestlipak tu už nejsou žádné problémy s peněženkou? A teď ještě obětovat celý svůj život?

Jsou-li však muži hlavou z pravé a poctivé lásky, i když není zcela dokonalá, pak k *zotročení ženy nemůže dojít*, pak být hlavou ani nemůže vést k zlehčení ženy, ano, pak toto vše vůbec ani nemůže vzniknout. Neboť je to *láska, která je zde řídicím principem Božím*, jenž je zároveň vetkán do již často zmíněného Božího řádu stvoření, a došla svého vykoupení z hříchu člověka.

Ono „jako Kristus“ je nejdůležitějším slovním spojením v pohledu na vztah muže a ženy při zůstávajícím odlišném přiřazení úkolů. Ono „jako Kristus“ jak ženě, tak muži myslet na útlak, dopouštět se zlehčování nebo pěstovat povýšenost vůbec zakazuje. To prostě láska vylučuje. To pro nás znamená, že celý svůj život v manželství, rodině a v církvi chceme žít podle vzorce „jako Kristus“. Tím tento okruh myšlenek uzavíráme.

C. ZVLÁŠTNÍ SLUŽBA MUŽE V CÍRKVI

1. Muži mají podle Nového zákona za úkol zvláštním způsobem *spravovat dům*. Slovo *dům* se zde vztahuje jak na manželství a rodinu, tak i na *církev*, která je podle 1. Timoteovi 3,15 nazvána „domem Božím“.

Avšak řecké slovo „*prohistenai*“, „být představeným“, totiž neznamena jenom vládu ve smyslu regenta, nýbrž znamená současně též „ochránit“ a „mít starost“ ve smyslu péče, ochrany a záštity, přičemž *ochrana* může jít až k odevzdání života.

Být představeným vždy také znamená postavit se jako ochranný štít mezi útočníka, ať je jím kdokoli, a svěřenou osobu, která je naším chráněncem. V řeckém pojmu, který vypovídá o obětavosti a nasazení, se zobrazuje celá škála toho, co nazýváme *zodpovědností*. Zralost člověka a zvláště zrání mladého muže je možno poznat podle toho, zda je schopen převzít zodpovědnost.

2. Proto Bible v 1. Timoteovi 3,4–5 o správci, resp. starších církve praví, že „službu správcovství“ nebo „úřad vedení“ může převzít jen ten, kdo „by dům svůj *dobře spravoval*“ (verš 4). „Nebo jestliže kdo domu svého spraviti neumí, kterak o církev Páně pečovati bude?“ (verš 5)

Despotismus je tomuto biblickému obrazu správce, vůdce, staršího a pastýře absolutně cizí. Zde jde o službu a oběť, a zároveň o zcela zvláštní kvalifikaci, na níž by se měl sice zásadně z řádu stvoření podílet každý muž, zvláště ve svém domě, která však v pohledu na službu vedení v církvi je natolik specifikována, že tento úkol

mohou převzít pouze mužové vyvrálení, v církvi již osvědčení a povolání od Boha skrze Ducha svatého. O tom mluví novozákonní texty v 1. Timoteovi 3,1–13, Titovi 1,5–9 a 1. Petrovi 5,1–4 jasným jazykem, který není možné přehlédnout.

3. A to je nyní moment a bod, na nějž jsme již byli v této knize dobře připraveni, kde musíme definitivně uznat, že tato služba správcovství v místních církvích podle Boží vůle a podle novozákonního řádu, který se zakládá na řádu stvoření, je vyhrazena jen mužům. Proto se nemůže žádná žena v Ježíšově církvi stát starším nebo pastýřem, a být tak představena sboru a také mužům v církvi.

4. Velmi důrazně na tuto skutečnost poukazuje Pavel v 1. Timoteovi, kde píše: „Nebo ženě nedopouštím učit, ani vládnouti nad mužem.“ (1. Timoteovi 2,12) Ve spojení s úplně jiným biblickým místem, které v pohledu na jisté překerní poměry v Korintu muselo být v rámci pastýřského apoštolského slova tomuto sboru řečeno (1. Korintským 14,34), se pak praví: „Ženy v shromážděních ať mlčí.“ Souhlasí to? Je to takto míněno? Takto asi sotva.

Co obě tato místa v Bibli znamenají, zvláště avšak to první v listu Timoteovi, kde přece jde o funkci vedení ženy ve smyslu správcovství?

5. Nejprve musí být řečeno, co „mlčet“ neznamena. Boží slovo v žádném případě ženám nezakazuje vyjadřovat se v bohoslužebném shromáždění. Nikdo nebude našim ženám chtít vážně zakazovat, aby při bohoslužbě zpívaly,

modlily se, prorokovaly, svědčily anebo vyučovaly děti v nedělní škole. O mnohostranných životních projevech a službě ženy v církvi jsme již podrobně psali.

6. V 1. Timoteovi jde o něco jiného. Praví se tam: „Nebo ženě nedopouštím učit, ani vládnouti nad mužem, ale aby byla v mlčení.“

„Učit“ (řecky: didaskó) znamená zcela všeobecně „něco předávat, co se jiní mají učit“. V tomto všeobecném smyslu to ženám nejen není zakázané, nýbrž je jim dokonce v jednom případě řečeno, že to činit mají. Tak je v Titovi 2,3–5 řeč o „učitelkách dobrého“ (řecky kalo-didaskalús), které mají jiné ženy „vyučovat“ (řecky sofronizosin = doslova uvádět v moudrost, poučovat o moudrosti).

A co mají „učitelky dobrého“ vyučovat, o čem mají poučovat? Jsme překvapeni. „...jak by muže své i děti milovati měly, a byly šlechetné, netoulavé, dobrotivé, *mužům svým poddané*, aby nebylo dáno v porouhání slovo Boží.“ (Titovi 2,4–5)

7. A přesně o toto poddání jde v 1. Timoteovi 2,12, kde ženy veřejným vyučováním ve shromáždění tím, že stojí před shromážděním právě jako představené, a tím, že se vzdaly své podřízenosti, vládnou nad muži, čímž Boží slovo, které o tom praví něco docela jiného, dávají v porouhání.

8. Co se v 1. Timoteovi 2,12 myslí, by mělo být každému čtenáři Bible na základě souvislosti v principu jasné. Jde o „vyučování, jež vede k vládnutí“!

V řečtině, v níž je Nový zákon napsán, existuje jazykový jev, ostatně stejně jako v češtině, který se nazývá „hendiadys“. To znamená: „dva za jedno“. Určitá výpověď nebo věc se vysvětluje pomocí dvou slov, respektive něco se následující výpovědí ozřejmuje a interpretuje.

Výpovědí, která v našem textu následuje, je „vládnouti“. Vládnutí se vztahuje na „učiti“, jež předcházelo. Žena tedy nemá vládnout nad mužem skrze učení.

Dá se snadno poznat, že takovýto hendiadys máme v našem textu. Těmito dvěma slovy „učiti“ a „vládnouti“ se ozřejmuje určitá skutková podstata. Přitom slovo „vládnouti“ objasňuje způsob učení, který právě nemá být. To ovšem znamená, že žena nemá využít učení jako prostředek k vládnutí.

9. Nezapovídá se jí tedy učení jako takové a potom jako další bod vládnutí, nýbrž ženě není dovolen jistý způsob učení, jímž vykonává vládu, neboť Bůh svěřil vedení církve mužům. „Být v mlčení“ však v této souvislosti znamená, že žena musí prokazovat jistou zdrženlivost. Tím akceptuje úkol muže být představeným a úkol vedení, a podřizuje se.

10. Slovo *vládnouti*, kterého je zde užito, má zvláštní význam, a je třeba je přesně ozřejmit. Nejprve je nápadné, že řecké slovo „authenteó“, kterého je tu použito, se v Novém zákoně vyskytuje jen jednou, a sice právě na tomto brizantním místě. Znamená tolik jako „osobování si autority“, respektive „vykonávat autoritu z vlastní plné moci“.

Rozumí se jednání o své újmě, které vede k dominaci. To je mj. zřejmé v *Novum Testamentum Latinae*, latinském Novém zákoně, kde se na tomto místě praví: „*Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum.*“ (1. Timoteovi 2,12)

Jde tedy, jestliže analyzujeme řecké slovo přesně, o *svévolné jednání*, a nikoli například o vedení domácí skupinky, kterým starší sboru pověřili schopnou sestru, anebo o biblickou výuku pro teenagery ve sboru, která je bezpochyby velmi naučná, anebo ať jde o cokoli.

Jde tedy v biblickém textu o jistý druh překračování hranice, v němž je nárokována autorita, která ze strany Boží není dána. Toto ono slovo znamená. Nemíní se tu tedy nějaký zásadní zákaz učení, jakoby žena vůbec nesměla vykonávat službu vyučování. Ani nejde o ono předávání evangelia, které má formu svědectví a je vždy více či méně spojeno s učením. O tom jsme již jasně mluvili.

Nýbrž jde o onu závaznou službu učení, která je zároveň *službou vedení* a která je zadána představeným a vůdcům v církvi ve spojení se službou dozírání nad pravým podáváním apoštolského učení a čistého evangelia, kde pouze tito mají autoritu.

11. O této způsobilosti starších k učení, které patří k jejich úkolu vedení, mluví například list Titovi 1,5–9: „...neboť biskup má býti bez úhony, jako Boží šafář, ne svémyslný... pilně se přidržící věrné řeči k vyučování dostatečné, aby mohl i napomínati učením zdravým, i ty, kteříž odmítají, přemáhati.“

D. NOVÁ SKUTEČNOST VYKOUPENÍ VYTVÁŘÍ NOVÉ JEDNO TĚLO

1. Kde však takto věci vidíme a v bázni Boží žijeme, kde to celé, co jsme doposud vylíčili, zapadá do harmonie biblického řádu stvoření a spásy, tam zažíváme *jedno tělo* Krista, to jest jeho církev, v níž KAŽDÝ bez újmy na své jinakosti najde své místo a své úkoly.
2. Jestliže je místní církvi v tomto zařazení a podřízení skrze obnovení mysli, přívod moci a vedení Ducha svatého darováno v harmonii rozvíjet duchovní život nejvyšší kvality, pak se církev v tomto chaotickém a pustém světě stane oázou, místem pokoje a zdaru, jak to praví hebrejské slovo „šalom“. Vystane kus předjímaného ráje na zemi. A díky Bohu, takovéto sbory jsou. Je jich stále více, poněvadž Boží lid se stal velmi citlivým a stává se stále poslušnějším. Avšak v křesťanských sborech je tomu žel i naopak.
3. Sbor, v němž mají *všichni* své místo a úkoly, snese vedle sebe vzdělaného i nevzdělaného, a nejen to, vždy podle vzdělání a nadání, víry a horlivosti ve věcech Páně každému dává své místo k požehnání všech. Tu stojí ve službě Páně vysoký vedle nízkého, muž vedle ženy.
4. To vše ovšem neznamena ani homogenitu ani uniformitu. Napětí, která pocházejí především z rozdílností, jsou tu, a je nutno je přestát. Avšak brzy objevíme, že tyto rozdílnosti jsou nejen zdrojem napětí, nýbrž i požehnání, a tím přispívají k životu organismu církve.

Bůh chtěl, abychom byli rozdílní. Jen tomu může dát své požehnání. Duchovní a zároveň velmi obrazné a působivé slovo „tělo“ pro církev Kristovu přece neznamená uniformitu. Tělo znamená rozmanitost. Mnoho různých údů na jenom těle s různými útvary a úkoly. Přečtěme si 1. Korintským 12,13–31, kde je tato skladba těla církve v její mnohotvárnosti a různosti podivuhodně popsána.

E. NOVOZÁKONNÍ SKUTEČNOST SPÁSY A DNEŠNÍ EMANCIPACE

K tomu není třeba zaujímat zvláštní stanovisko. Ani tu nemá dojít k výměně názorů s takzvanou „feministickou teologií“. Chtěl bych pouze ukázat, že to, co dnes údajně nově proudí do církve jako nové a chce ji ve smyslu současné ženské emancipace zreformovat, není vůbec tak nové. Ano, že dnešní ženská teologie jde v podstatě zpět až k heretickým a sektářským proudům staré doby, které se částečně vracejí až k ranému křesťanství. I když to dokládá mnoho příkladů, chtěl bych se zde omezit na jeden.

1. Soteriologická rovnost (soteriologie = nauka o Božím a Kristově dílu spásy a o způsobilosti člověka k spáse) byla zřejmě již v *raném křesťanství* některými emancipačně nesprávně pochopena.
2. Podle jednoho evangelijního spisu z 2. století nalezeného v Egyptě existovalo zřejmě již velmi záhy hnutí, které výslovně učilo, že muže Bůh z jejich postavení svrhl, a jejich pozici přenesl na ženy. Toto arci gnostické učení se muselo velmi rychle rozšířit, neboť v krátké době vznikají již další opisy tohoto takzvaného Evangelia Egyptanů.
3. V těchto textech se učilo:
  - Ženy mají vládnout nad muži.
  - Ženy mají vyučovat skrze zjevené poznání. Tím jsou autorizovanými učiteli a má jim být dána svoboda určovat nové nauky.

- Konečně: ženy mají mít vedení ve sborech.
- Ženy byly voleny na apoštolky. A nyní přichází typicky gnostický vrchol všeho.
- Početím a rozením dětí by narušily *schopnost ke zjevení*, ano, sexuální závislostí na muži by dokonce přišly o spásu.

4. Je to prorocké slovo Pavlovo – „Duch pak výslovně praví...“ (1. Timoteovi 4,1) –, které, jak můžeme právem tušit, v reakci na falešný vývoj nauky ovlivněný pohan-skými mystérii nebo tím, že se Eséni zřekli manželství, nebo gnostickými vlivy v křesťanství, vývoj, k němuž došlo již ve druhé polovině 1. století, prorocké slovo, které v téměř přímé odpovědi na tyto pozdější ženské texty říká Pavel.

Pavel, který přece svým životem vždy směřoval k eschatologickému konci času a k opětovnému návratu Krista, dává skutečně v listu Timoteovi jasný varovný signál již proti egyptskému ženskému evangeliu, které v té době ještě vůbec nebylo.

5. A skutečně činíme dobře, když v pohledu na všechny tyto otázky dbáme zvláště na listy Timoteovi, které přece patří k pozdnímu odkazu velkého apoštola pohanů. Tak byl 1. list Timoteovi napsán v posledních letech Pavlova života kolem roku 65 po Kristu.

Je to takzvaná pastorální epištola, pastýřský list, který chce pomoci mladým křesťanským sborům, aby dospěly k vpravdě biblickému a evangeliem určenému řádu církve. Proto v něm jde hlavně o otázky řádu a vedení sborů, zdravé víry a mravní kázně. Závěrečný verš

listu najdeme v 15. verši 3. kapitoly: „...abyš věděl, kterak máš v domě Božím obcovati, kterýž jest církev Boha živého, sloup a utvrzení pravdy.“

6. Proti této pravdě povstávají pseudoapoštolé a lživí řečníci. Víme, kdo je podle slov Ježíše „otcem“ vší lži (Jan 8,44). Tento protivník Boží se od počátku pokoušel vměšovat a pravdu a zjevení evangelia v Ježíšových sborech falšovat.

Proto Pavel píše a člověk by se mohl domnívat, že již dopředu viděl egyptskou ženskou variaci apokryfního evangelijního textu.

„Duch pak výslovně praví, že v posledních časích odvrátí se někteří od víry, poslouchajíce duchů bludných a učení d'ábelských, v pokrytství *lež mluvících*, cejchované majících svědomí své, *zbraňujících ženiti se...* Nebo všeliké stvoření Boží dobré jest, a nic nemá zamítáno býti, co se s díků činěním přijímá [a k tomu bezpochyby patří i počestná, v manželství láskyplně uskutečňovaná sexualita]; posvěcuje se zajisté skrze slovo Boží a modlitbu.“ (1. Timoteovi 4,1–5)

7. Teď také lépe pochopíme pokyn k postavení ženy, co se týče vyučování v 1. Timoteovi 2,11–15, o kterém jsme již pojednali. Zvláště poslední verše, kterých jsme si zatím nevšímalí, protože tyto jsou srozumitelné v pohledu na rození dětí jako celková biblická pravda teprve v protikladu k egyptskému evangeliu.

„Žena ať se učí mlčeci, ve všeliké poddanosti. Nebo ženě nedopouštím učiti ani vládnouti nad mužem, ale [chci,] aby byla v mlčení“ – to znamená, ne ve vzpurnosti

a rebelii, „neboť Adam zajisté prvé jest stvořen, potom Eva“ (Genesis 2,7.22); a „Adam nebyl sveden, ale žena svedena jsuci, příčinou přestoupení byla. Ale však spase-na bude v [skrže] plození dětí, jestliže by zůstala u víře a v lásce a v posvěcení se středmostí“ (1. Timoteovi 2,11 až 15).

8. Jak se stalo již v ráji, nechala se žena – pouze v Egyptě (?) – svést cizími duchy a zavést panovačnými choutkami do biologického protikladu ke své vlastní bytosti a do falešné zbožnosti. Takovýto závěr bychom mohli učinit, jestliže tyto oba texty, text egyptského písku a text Nového zákona, vzájemně porovnáme. Pavel skutečně věděl, co říká, když psal tento text mladému Timoteovi. Co pravil, nebylo namířeno proti ženám ani jejich spáse, která nikdy nebyla dotčena, nýbrž k jejich prospěchu a k jejich opravdovému šalom v řádu stvoření a v řádu Božího spasení.

9. To snad mnohé ženy, i křesťanské, nerady přiznávají. A zloba a nepřátelství vůči Pavlovi mezi feministickými teoložkami, které přece část své teologie čerpají z takovýchto gnostických textů a oplývají tím, jsou již mezitím sdostatek známy. Avšak my jako lidé důvěřující biblickému slovu a nahlížející veškeré Písmo jako dané od Ducha svatého – a Duch svatý byl i s Pavlem a je v jeho spisech – nemůžeme jinak, než se od těchto tendencí distancovat.

10. Na závěr této kapitoly mi dovoluňte ještě říci:

(1) Boží řády(ustanovení) jsou vždy správné, a proto pro nás důležité.

(2) Bůh nám dal svá ustanovení a řády, které stavi pod své požehnání. Tyto jsou samy o sobě řečištěm požehnání, o tom jsem přesvědčen.

(3) Avšak zároveň také platí: Boží svoboda a absolutní autorita jednat a vyvolit (nebo zavrhnout) nejsou vázány na jedno pohlaví, a proto jsou stejně tak správné, a musíme je, rozhodne-li se Bůh jinak, než jak v zásadě ve svých nařízeních zamýšlel, s právě takovým respektem akceptovat. „Smiluji se, nad kýmž se smiluji, a slituji se, nad kýmž se slituji.“ (Exodus 33,19)

(4) To však znamená, že Bůh může učinit výjimky, jestliže jsou nutné, například v určitých dějinných situacích, kde muži selžou nebo službu či poslušnost odepřou.

(5) Bůh také může učinit výjimky v určité formě prorockého nebo vůdcovského povolání, a proto může uvést v chod i určité iniciativy a služby skrze ženy. Ale to je potom jeho věc.

(6) Aniž bych se chtěl dotknout byť jediné ženy, ukažme si na zvláštní a zajímavou postavu Jefteho, ne-manželského syna Galáda, syna jedné nevěstky, který, jak Bible doslova říká, nebyl zplozen z manželského lože. Bůh jej použil k záchraně izraelského lidu z jeho tísně, a k tomu byl naplněn Duchem svatým (srovnej Soudců 11). Tak Bůh někdy používá zvláštních postav, aby vykonal svou vůli. K tomu bychom mohli dodat další příklady z Bible.

11. To však neznamena, že bychom si na základě svobodného Božího jednání a výjimek v Bibli směli z toho učinit pravidlo, například že žena zásadně může vést křesťanský sbor a stát v jeho čele.

Neměli bychom zapomínat, že dnes máme všeobecně co do činění s normálně fungujícími sbory, pro které platí *řádná cesta*. Tato je nám ukázána v Písmu svatém v jeho zjeveních a pokynech.

Tuto cestu však musíme vzít na vědomí, přijmout i jako bohulibou cestu, a nesmíme vycházet z toho, co všechno může Bůh učinit jinak anebo co už také jednou jinak učinil jako například u Debory v knize Soudců ve Starém zákoně nebo na misijním poli v Africe nebo v Číně.

12. Učení Bible a řád Nového zákona jsou jasné a jednoznačné. Nemělo by se s nimi hýbat skrze „světské a babské básně“, jak Pavel nazývá gnózi, která je přece starší než křesťanství, a ve svém střetávání s křesťanstvím nechává nově ožít „celým vrstvám zašlých náboženských představ a názorů“ (Adolf Hilgenfeld), i když dílo hada se prezentuje fascinujícím způsobem, to znamená zbožně okouzlujícím způsobem.

13. Bezpochyby právě na mystické a charismatické křesťany učiní vždy znovu hluboký dojem působivý duch gnostické askeze. Avšak zdání klame a pravá tvář cizího a nebiblického náboženství se hned projeví, když uvnitř tohoto přísného asketismu, „který se snažil vymýtiti smyslůst, aby se připodobnil Kristu“ (Walter Nigg), se na-

konec jakýkoli pohlavní styk stal opovržením hodným a zakázaným, jak se to pak brzy stalo u Marciona, prvního velkého heretika v dějinách církve v 2. století po Kristu

Ovšem musel pro to zapřít celý řád stvoření a ve své velké kritice Bible zavrhnout celý Starý zákon. Pro Marciona hledajícího Boha lásky, Marciona, jehož jednostranný soteriologický zájem dal vykvést podivuhodným květům, byla celá zpráva o stvoření „žalostnou tragi-komedií“.

Nám je však svatým Božím řádem, který musí být obnoven, a tam, kde se mu ještě věří, zachován až do detailů ženské otázky v našich sborech. Proto také má tato kniha svoji *jednoznačnou* stavbu, která začíná Božím řádem stvoření a v otázce muže a ženy není ochotna napomáhat jinému smýšlení.

14. Avšak právě proto, že Bůh může jít *mimořádnými* cestami spásy, to znamená *mimo své předem dané a zamýšlené struktury řádu*, a také skutečně vždy znovu jde, musíme k této knize připsat poslední kapitolu o možné mimořádné službě ženy, službě, která se navíc skrze Ježíše – podle dnešního chápání jazyka – stala skutečně v principu mimořádnou.

F. Zvláštní a mimořádná služba ženy v církvi

1. Žena je tam, kde je zasažena Duchem svatým a žije oddána Bohu v církvi Ježíše, bezpochyby oproti muži pohlavím oddanějším a schopnějším větší věrnosti a obětavosti. Více dokáže unést a vydržet. Není jen biologicky, nýbrž i po duševní stránce člověkem, který dokáže snést více námahy, a právě proto byla vědomě ve stvořitelském Božím řádu dána muži jako pomocnice.
2. Ptáme se: neměla být právě proto od Boha schopna a povolána k *mimořádným službám*, i ke sporné službě vedení ve smyslu představeného?
3. Z lidského a moderního hlediska by mnozí z nás s tímto mohli bez potíží souhlasit. Avšak je tu právě Boží řád Bible, kterému jsou stejným způsobem zavázáni žena i muž jako lidé, kteří „se vši vážností chtějí být křesťany“ (Martin Luther).
4. Již jsme viděli, že nemáme právo tento řád, který je v Písmu jednoznačně podán, měnit. Ale všemohoucí Bůh to činit může a také činí. To jsme rovněž konstatovali. Ovšem nečiní to, aby zrušil ustanovení, která dal. Tak jako nebylo dáno Synu, Ježíši Kristu, aby zrušil byť i jen tečku nebo čárku ze Zákona (Matouš 5,17–20; Lukáš 16,17).
5. Avšak on tak činil a činí tak i dnes, kde je to pro situačně podmíněné správné vedení jeho lidu anebo také pro budování jeho království za určitých obtížných poměrů *nutné*. Proto je v Bibli vedle pravidla vždy také výjimka. Výjimka však může beze všeho znamenat, že i

žena vystrojená zvláštním povoláním a požehnáním Božím může převzít *služby vedení*, kde jsou muži slabí a selhávají anebo kde mají muži potíže a nejsou s to konat službu, kterou by konat měli, zvláště tam, kde je mužům ze společenských, morálních nebo jiných důvodů nebo tradic přístup zakázán. Anebo zcela prostě také právě tehdy, jsou-li muži nedostatkovým zbožím.

6. V současné době to mj. zažíváme především na *misijním poli*. Pomysleme jen na ženy Bible v Číně a na jejich evangelizační svědectví v cizích vesnicích, svědectví, skrze které jsou zakládány křesťanské sbory, o něž pak také pečují a které později spravují, protože široko daleko nejsou po ruce misionáři ani mužové již způsobilí ke službě starších. Jak často při akcích misijních společností dochází k tomu, že najednou v oblasti – ať už z jakéhokoli důvodu – scházejí misionáři, a celý region musí jako biskup spravovat misionářka a stát mu v čele až k přípravě domorodých mužů ke kázání.

7. Avšak prožíváme i při *duchovním budování malých sborů* v Německu, že vedoucí bratří se odstěhují nebo zemřou, a nejsou v dohledu následovníci, a právě tyto pozice zaujmou ženy, dokud se situace nezmění.

Něco takového jsme prožili zvláště v letech 2. světové války, kdy všichni mužové schopní vést byli ve válce anebo padli na bitevním poli. Vděčíme věrnosti žen, že sbory tehdy vedly a držely pohromadě, takže ještě dnes existují mnohé staré sbory z válečných a předválečných

časů. V pohledu na tato fakta církevní historie můžeme zcela oprávněně mluvit o listu slávy, který by ještě měl být napsán.

Naše sestry tehdy zcela samozřejmě vyplnily všechny funkce pastýřů a starších, nakolik k tomu byly způsobilé. Vedly modlitební hodiny, měly biblické hodiny a vykonávaly bohoslužby. Poskytovaly útěchu a pomoc ženským způsobem a kladly samy sebe v oběť.

8. Že ženy dokáží milovat více nežli mužové, ukazuje i příběh Marie Magdalény, která se konec konců po vzkříšení stala první zvěstovatelkou zmrtvýchvstání. Pravá dcera Sionu s absolutním poselstvím radosti. Zdá se, jako by Izaiáš 40,9 zde byl odpovídajícím proroctvím nebo viděním, které toto předjímalo: Sione, ty zvěstovatelkyně radosti, vystup na vysokou horu; Jeruzaléme, ty zvěstovatelkyně radosti, pozvedni mocně svůj hlas!“ (Luther)

Reálná zpráva v Janově evangeliu zde má tento text:

„Dí jí Ježíš... Ale jdiž k bratřím mým, a pověz jim: Vstupuji k Otci svému a k Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu. Přišla Marie Magdalena *zvěstující* učedníkům, že by viděla Pána, a že jí to pověděl.“ (Jan 20,17.18)

Řecké sloveso, které je zde tak krásně přeloženo jako „zvěstovati“, znamená prostě „hlásit“, předat nějakou informaci. Řecké slovo „aposteló“ – „poslat“, „vyslat“, jehož zpodstatněním vzniklo slovo „apoštol“ a které

Ježíš používá v následujícím verši (verš 21) o svém vlastním poslání, pro zpravodajskou službu Marie Magdalény použito není.

Měla tedy podle pověření, které jí bylo dáno, předat radostné poselství mužům. Z této skutečnosti nemusíme hned dělat ženského apoštola, jak to činí feministická teologie. Byla to především její velká láska ke Spasiteli, pro niž byla tato žena ve správný okamžik na místě rozhodující události, a tak se stala jedinečnou osobou s tímto zvláštním úkolem vyslankyně.

9. Ve Starém zákoně je to zvláště Debora, prorokyně a soudkyně v Izraeli, která mimořádným způsobem vykonává mužskou službu, a tím vyčnívá. Ale ustupuje tam, kde Bůh může poslat opět muže, a ten koná nutnou válečnickou službu, která mužskému pohlaví sluší více. Nestává se tedy bojující amazonkou, i když stojí v čele celého lidu jako Bohem pověřený vůdce s funkcí záchrany. Protože je přímo příkladem „mimořádného“, musíme se jí na konec této kapitoly věnovat podrobněji.

10. Předbívám, když už teď souhrnně pravím: Bylo by troufalé říci, že ženy v Bibli žádný *zvláštní* úkol nemají nebo že by je Bůh ke službě pro svůj lid nepoužíval. Mají svůj *zvláštní*, a někdy dokonce mimořádný úkol, který však, jak uvidíme u Debory, přece jen zůstává v rámci *úkolu původního* – být pomocnicí muže – a nepřekračují jej.

11. Než toto dokážu, zeptejme se: Je dovoleno, aby v rámci shromáždění církve měla žena i svá vlastní specificky ženská setkání? To je otázka *ženských služeb* a díla žen, jak jsou dnes ve všech zemských svobodných církvích obvyklé.

Nejprve musíme poukázat na to, že „shromáždění církve“, jak se v Novém zákoně praví, tedy bohoslužba nebo valné shromáždění církve, je tu zásadně pro obě pohlaví a nesmí být rozštěpeno na mužské a ženské.

Kromě toho tu však existuje absolutně právo, aby se ženy i muži setkávali odděleně, projednávali své speciální problémy a úkoly, a při tom si vzájemně pomáhali a podporovali se.

Titovi 2,3–5 je místem, které představuje přímo jakýsi projekt ženské služby a její aktivity. Ženy mají vyučovat jiné ženy jako učitelky dobrého. Velkolepý katechetický projekt, jak mají starší sestry sloužit mladším. Ať už se to děje jakoukoli formou, ať už to jsou domácí kroužky, hodiny služeb pro ženy, snídane pro ženy nebo modlitební kroužky pro ženy, tato setkání jsou podle 1. Timoteovi 2,8–9 vždy spojena s modlitbou. Tak jako se muži mají modlit všelikého času, mají tak činit i ženy. Slovo církevního řádu v Novém zákoně.

12. Tím se vracíme k mimořádné a zvláštní službě Deborry, službě, která nám dává příklad a vzor Božího jednání s ženou a skrze ženu, jež stála v čele starozákonního Božího lidu.

DEBORA = prorokyně a soudkyně v Izraeli.

Jak jsme již viděli, jedná Bůh zcela samozřejmě i skrze ženy, neboť žena má svůj podíl na Božím společenství spásy a plní podle Božího plánu své postavení. Že někdy musí konat mimořádné věci, které jsou vlastně zamýšleny pro muže, to souvisí podle příkladů knihy Soudců zejména s tím, že mužové buď nejsou po ruce, nebo nejsou po ruce právě v dané chvíli nebo padli v boji nebo jsou příliš zbabělí, bázliví nebo váhaví, aby uskutečnili dílo, které přikazuje Bůh.

Tak uzurpátora a falešného krále, tyrana Abimelecha zabíjí neznámá žena (Soudců 9,53). Že musí zemřít, to Abimelechovi nepřipadá jako nějaký problém. Že však má zemřít rukou ženy, je pro jeho čest a mužskou hrdost obrovský problém. Proto dává svému mládenci a zbrojnoši, ještě umíraje, rozkaz, aby jej rychle probodl jeho mečem, aby později kronika činů nepravila: „Zabila ho žena.“ (Soudců 9,54)

Z ploché střechy opevňovací věže uprostřed města, kam se utekl zbytek obyvatelstva jako do posledního útočiště, aby unikli hroznému vraždění, totiž svrhla jeden pořádný mlýnský kámen, jaké tam ležely – kámen z ručního mlýna, který izraelské ženy denně používaly – a bezpečně trefila hlavu tyrana.

O politicko-náboženských skutcích Rut a její zvláštní knize v Bibli zde nechceme podávat zprávu. Zůstaňme u knihy Soudců, která nás má přivést k Deboře.

V osvobožovací válce proti Kananejcům a jejich vojevůdci Zizarovi to opět byly dvě ženy, které měly důležitý podíl na osvobození lidu – Debora, prorokyně a soudkyně (Soudců 4,4), a Jáhel, manželka Hebera Cinejského (4,17).

Jáhel bojem znaveného nejvyššího vojevůdce Zizaru, který se utekl do jejího stanu, tedy do ženského stanu, neboť si myslel, že se tam skryje před pronásledováním nepřátel, ve spánku dorazila stanovým kolíkem a kládíkem. Zajistí hrůzný příběh, ale i za tím stojí Bůh, který nechtěl, aby Zizara zůstal naživu a vedl nové války proti Izraeli (Soudců 4,16–23).

Tyto ženy nebyly z domova nějakými nenávistnicemi mužů, ani amazonkami, či dokonce cvičeny ve válečné lsti. Ale byly ve správný okamžik smělé a odvážné a jednaly beze strachu.

Pojďme nyní k přímo *jedinečné* postavě Debory, již si Bůh vyvolil a postavil do nejvyššího úřadu té doby, která byla soudkyní, a tím i vůdkyní izraelského lidu. V tomto úřadu vykonávala mimořádnou – to znamená mimo obvyklý a běžný řád se pohybující bohoslužbu.

Abychom pochopili Deboru a její *výjimečnou situaci*, která právě vedla k Bohem chtěné mimořádné bohoslužbě ženy, již prolomila pravidla a řády pro jinak mužské služby vůdce a představeného, musíme porozumět situaci izraelského lidu v době mezi vedením Jozuovým a ustavením krále, jak je to historicky podáno v knize Soudců.

Klíčovým veršem k pochopení biblické knihy Soudců je: „Jeden každý, což se mu za dobré vidělo, to činil.“ (Soudců 17,6; 21,25) To však znamená, že v rozmezí asi 300 let (1375–1075 před Kristem) žil izraelský lid v roztroušeně bydlících kmenech a čeledích bez národního vůdce.

Svévole a neposlušnost vůči Božím řádům a ustanovením byly na denním pořádku. Duchovní stav lidu byl katastrofální a byl „v příkrém protikladu k době Jozuově“ (Stanley A. Ellisen). Kdyby nezasahoval Bůh, byl by izraelský lid pod neustálým útlakem jiných národů a kmenů, které jsou vyjmenovány v kapitolách 3–5, a zůstal by ve svém modlářství, neboť „synové izraelští činili to, což jest zlého před očima Hospodinovýmá, a zapomenuvše se na Hospodina Boha svého, sloužili Bálům a Asserotům“, které synové a dcery Izraele přijali místo anebo vedle svého Boha skrze manželské svazky s pohanskými ženami a muži.

Slovem „soudce“ (šofetím) jsou označovány Bohem vyvolené charismatické postavy vůdců, kteří zachraňovali buďto jednotlivé kmény nebo celé části lidu z ruky těch či oněch nepřátel a vytvářeli v lidu jistý řád pokoje a nové přiklonění se k Bohu.

Když pomyslíme na to, že v období 300 až 400 let byly tři občanské války, sedm obsazení izraelských oblastí od pěti různých nepřátelských mocností, mezi nimiž je třeba na prvním místě jmenovat Kananejce a rovněž přímořské národy, především Pelištejce (Filistinské), že bylo nutno vést sedm osvobozovacích válek a mezi nimi

byla relativně krátká období míru, např. 40 let (Soudců 3,11; 5,31; 8,28), 80 let (Soudců 3,30 atd.), pak dobře pochopíme zvláštní situaci Debory.

Práce a úloha soudců byla dvojitá. Měli plnit „vůdčí vojenskou roli k osvobození lidu od utiskovatelů“ a „občanskou vůdčí roli k rozhodování v právních rozepřích“ (Stanley A. Ellisen).

Nuže, všechny soudce ustavuje a povolává Bůh. Vždy znovu se praví: „Vzbuzoval Hospodin soudce“ (Soudců 2,16.18), kteří byli také nazýváni „vysvoboditeli“ (Soudců 3,15). Jakým způsobem k takovému povolání mohlo dojít, se podrobně a napínavě vypráví na příkladu Gedeona (Soudců 6,11–16). Vedle toho používal Bůh znovu a znovu proroky, lidi, kteří předávali jeho vůli (Soudců 6,8), aby lid napomínal anebo mu dodával odvahu. V podstatě však zůstával po celou tuto dobu jediným soudcem sám Bůh, Pán a Král nad Izraelem (Soudců 11,27), i když používal služeb lidských služebníků, aby stál při svém lidu: „Tu spočinul duch Hospodinův na Jefte“ (Soudců 11,29), novém soudci.

Úplně jinak tomu bylo u Debory! Zde nenajdeme žádný odkaz na vyvolení či ustanovení. Je prostě zde, v oné zlé době mezi léty 1235–1176, v níž po dvacet let Kananejci se svým králem Jabínem a nejvyšším vojévůdcem Zizarou, který velel 900 bojových vozů, sužovali izraelské kmény. Muži jsou bázlivi a neodvažují se proti tomu nic podniknout, i když o své úloze vědí (Soudců 4,6). Tu musí dopomoci žena, aby muže upamatovala na jejich povinnost.

Tato žena se jmenuje Debora! Je zároveň prorokyní. Jako soudkyně sedí na hoře Efraim a soudí spory mezi syny izraelskými. Dává si zavolat Baráka a připomíná mu jeho povinnost osvobodit lid, neboť Barák o svém úkolu ví. Jako prorokyně má slovo od Hospodina, jež tento úkol obnovuje. Ano, Barák je prorocky ujištěn, že Bůh chce vydat nepřátele v jeho ruku (Soudců 4,6–7). Avšak je tak bázlivý, že potřebuje oporu. Je ochoten táhnout do války, jen když s ním půjde Debora (verš 8). Zdá se, že přítomnosti její osoby důvěřuje více než Božímu zaslíbení v prorockém slovu (verš 7). Z psychologického hlediska se zdá, že Barák má silnou vazbu na matku. Nikdy se nestal plně mužem. Potřebuje svou „duchovní maminku“, aby mohl být „hrdinou“! Také mu nic nevadí, že poctu vítězství musí sdílet s Deborou (verš 9). Tak Deboře nezbyvá nic jiného než jít s ním (verš 10).

Psychologická analýza praví: slabí mužové a silné ženy! Aniž bychom se chtěli věnovat problému slabých mužů a jejich výchovy a ptát se na roli matek vůči synům, konstatujeme nicméně na základě biblického řádu, že Debora a Barák jsou spřežením. Barák je vojevůdce. Debora je jeho duchovní opora, a tím jeho pomocnice.

Avšak i v samotném boji o definitivním vítězství svou statečností nakonec rozhoduje druhá žena, jejíž čin jsme již uvedli, takže Jáhel, manželka Hebera, je ve vítězné písni Debory a Baráka jmenována „požehnaná nad jiné ženy“ (Soudců 5,24). Formulace, která nám velice silně připomíná slovo Alžběty k Marii: „Požehnaná ty mezi ženami.“ (Lukáš 1,42)

Proti postoji Debory, která musí pomoci a zaskočit na místě mužského zachránce a soudce, nelze biblicky nic namítat. Kde jsou muži „hadry“ anebo odpírají poslušnost Bohu, musejí mužskou službu převzít ženy. Debora přitom přesto zůstává poddána muži! Je za prvé vdanou ženou. Za druhé děkuje Hospodinu, že „*vůdci vedli v Izraeli*; že lid se k tomu dobrovolně měl“ (Soudců 5,2).

Poslední výrok je zajisté souhrnnou výpovědí. Později podrobně uvádí kmeny, které se k boji nepřipojily (Soudců 5,15–17). Pro Deboru je však důležité, že mužové se nakonec přece jen *vzmužili!* Proto i za třetí svou funkci vidí jako *mateřskou!* „*Odpočívali obyvatelé země, odpočívali v Izraeli*“, to znamená, nedělali nic pro to, aby si pomohli, „*až jsem povstala já Debora, povstala jsem matka v Izraeli.*“ (Soudců 5,7)

Přitom měla za čtvrté před očima *cíl*, aby muž opět převzal *rolí vůdce!* „*Srdce mé nakloněno jest k správcům izraelským a k těm, kteříž tak ochotni byli mezi jinými. Dobrořečtež Hospodinu!*“ (Soudců 5,9)

Její krásnou ženskou úlohou pak zůstává píseň a chvalo zpěv, jakož i zavést opět mužský řád v zemi a církvi. „*Povstaň, povstaň, Deboro, povstaniž, povstaniž, a vypravuj píseň, povstaň Baráku, a zajmi jaté své, synu Abinoemův.*“ (Soudců 5,12) Tyto staré písňové texty, ústřední výpovědi vyprávění, jsou, jako později v pevné liturgii církve, zpívaným dogmatem, a tím i výrazem věrouky, zde trvale zapsanou a žitou normou politického a náboženského myšlení.

Můžeme říci: Jasněji už to nejde! Svatý řád Boží pro muže a ženu zůstává i v této výjimečné situaci, v níž dvě ženy konají mimořádné služby, nedotčen a zachován. Proto také zpívají Debora a Barák společně píseň vítězství.

To však pro nás znamená: „Výjimka potvrzuje pravidlo.“ To dále znamená: Deboru nelze brát za matku, předobraz či vzor dnešních ženských pastorů nebo starších. To ani při nejlepší vůli nejde bez překroucení výpovědí Bible.

Tak můžeme i v této poslední kapitole vidět, že zásadně zůstáváme v mezích biblického řádu a máme jej zastávat. To je však možné pouze tehdy, máme-li ochotné muže a silné ženy. Pouze je-li muž skutečně mužem, může být žena skutečně ženou. To platí pro všechny oblasti života.

Ženská otázka v Ježíšově církvi, a tím i v každém místním křesťanském sboru, je koneckonců otázkou mužskou. Kde jsou muži poslušní, mohou být ženy pomocnicemi radosti, a tím i silnou mocí v Božím lidu.

Kde muži selhávají, tam může dojít – není-li zrovna po ruce nějaká Debora – k debaklu. O tom mluví prorok Izaiáš vyčítavými slovy: „Můj lide, ti, kdo řídí tvé kroky, jsou svůdci a matou cestu tvého putování.“ (Izaiáš 3,12 E) Protože tomu tak je vždy, a dnes opět, „Hospodin k soudu přijde proti starším lidu svého“, (Izaiáš 3,14 E), aby Ježíšovu církev nesvedl syndrom Jezábel poslední doby (Zjevení 2,20nn).

A přece smíme důvěřovat Bohu, který slovy Izaiáše slibuje: „A obnovím soudce tvé, tak jako na počátku, a rádce tvé, jako sprvu. A tu potom slouti budeš městem spravedlnosti, městem věrným.“ (Izaiáš 1,26)